دَ رنګونو پیَوندونه

Ketabton.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټول حقوق د لیکوال سره خوندي دي، په انټرنېټ د خورولو حق پښتو ډاټ نېټ سره دے

بسم الله الرحمن الرحیم

د کتاب نوم	د رنګونو پېوندونه
برخې	څلور (درېیزې، رباعیانې، لنډي نظمونه او غزلونه)
تخلیق کار (لیکونکے)	شیرین یار یوسفزے
کمپوز او ډیزائن	خیام یوسفزے
ټائټل	ګوهر ننګیال
ټائټل عکس	دلاور عمر (کُرد آرټسټ)
پروف ریډنګ	شیرین یار یوسفزے
چاپ	اکتوبر ۲۰۱۴
بیه	یو نیم سل روپۍ (۱۵۰)

درکونه

یونیورسټي بک ایجنسي
عامر پرنټ اینډ پبلشرز
www.pukhto.net

PUKHTO.NET
پښتو ډاټ نېټ
http://www.pukhto.net

Estb. 2010

(c) ketabton.com: The Digital Library

ټوڼ

دَ هغه رڼا په نوم چې دَ تکۍ ، استحصال ، محرومۍ ، بدمرغۍ او بدرنګۍ توري شپې ته کله ور په سر کړي

دَ هغه رنګونو په نوم چې دَ ژوند نوي سحر ته دَ عدل ، جوړې ، سوکالۍ ، سيالۍ او ذوق سامان پيدا کړي

شيرين يار يوسفزے
shereenyar@hotmail.com

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ رنګونو پېوندونه، دَ فکر او خيال بل مشالونه

نورالامين يوسفزے

دَ فن په دنيا کښې دَ روايت نه تر جديديت سفر او په دغه سفر کښې دَ پرون (ماضيت)، نن (حاليت)، او سبا (مستقبل) زنځير جوړ ساتل لکه دَ انساني ژوند يو نامياتي حقيقت او عمل دے. دغه جانانه سفر کښې دَ دغه عمل دوه نورا ړخونه هم دي چې يو ته پوهان شعري جماليات او بل ته فکري او جذباتي معنويت وائي.دَ شعري جماليات تو تعلق او تړون دَ فن پارې هنري ښکلا، تکنيک او اسلوب سره دے چې پکښې دَ متعلقه ژانر دَ مودو موجود روايت او وجودي ځاندره هم شامل دي او په فکري جذباتي معنويت کښې دَ فکرونو، قدرونو او خيالونو ټول رنګونه، ټول خوندونه او دَ دغه رنګونو ټول پېوندونه او مقصدونه راځي.دَ روايت نه تر جديديت دغه دَ ښکلا سفر داسې دے لکه دَ بنياد (اړې) نه تر عمارت عمل. فنکار خپله په لمحه موجود کښې او سي خو خپل لوستونکے دَ حال په لار و کله ماضي او کله مستقبل ته بوځي او دا هله ممکن وي چې دَ فنکار او تخليق کار خپل تړون دَ ماضي سره هم پرې شوے نه وي، دَ حال په معروضي حالاتو ئې هم نظر وي او دَ راتلونکي وخت په رُخ او مخ ئې هم سر خلاص وي. فن دَ ژوند آئينه دار وي او دے، نو ماضي، حال او مستقبل درې واړه اړخونه به اومرو لري او زما په خيال په دغه عمل او سفر کښې کوم تضاد هم نيشته. هر ساهو فنکار دَ روايت او جدت په تړون پوهه وي او دَ روايت په سپورې دَ حال په لار دَ مستقبل دشتې ته دَ تګ هنر او چل ئې دَ ذات برخه وي، هغه دَ خپل تخليقي توان روحاني وجدان په زور خپل تخليقي سفر دَ روايت په غبېږ او سايه کښې پېل کړي او دَ حال په لار مخ په وړاندې ورځي ځکه چې حال بې دَ ماضي نه هېڅ وجود نه لري خو دَ روايت په سپورې پرلت وهل او هر څه ته ښه وئيل او بې دَ سبا دَ تصور نه تخليق کول تخليقي عمل دَ جمود او "اررېشنلزم" ښکار کړي چې يوه بله انتها ده. هم په دغه تناظر او دغه چوکاټ کښې فنکار او تخليق کار خپل تخليقي انفراديت او هنري ځانګړتيا لور ته سفر کوي.

دلته زما دَ وينا مطلب دا دے چې نه خو يو ساهو فنکار او قلمکار محض دَ روايت پرستئ قائل وي چې ګوندې پرون هر څه ښه وو او پرون (ماضي) کښې ژوند کول پکار دي ځکه چې دا رويه هم منفي او غير تخليقي رويه ده، او نه دا نظر لري چې ګوندې پرون او روايت ټول په ټول منفي او بې کار دے، ماضي هډو دَ سره رد کول پکار دي، دغه بغاوت او دغه جارحانه رويه هم تخريبي رويه ده. لاره چرته مېنځ کښې ده. دَ پرون ساهو روايات او قدرونه په روح کښې ژوندي

(c) ketabton.com: The Digital Library

ساتل او دَ نن معروضي حالاتو سره دَ سبا پهٔ لور تګ يو مثبت عمل او مثبته رويه ده او زهٔ چې نن دَ کوم شاعر پهٔ حقله خپلو لوستونکو سره خبره کوم هغه پهٔ دغه تولو خبره، دغه تولو حقيقتونو او تولو نذاکتونو پوهېږي. هغه هم دَ پښتو پښتونولی، حجرې جمات او جرګې مرکې پهٔ مثبت زماني او زميني وجود او کردار رسي او دَ نن پهٔ تقاضو هم پوهه دے. دَ فن پهٔ جمالياتي او هنري اړخ ئې هم لاس بر دے او فکري او تخيلاتي بنياد ئې هم مضبوط دے، ځکه ورته مونږ دَ نن دوُر نمائنده تخليق کاروئيلے شو او ځکه زهٔ دا هم وايم چې نن پهٔ کوم کتاب تبصره کوم دا محض دَ رنګونو پېوندونه نهٔ دي بلکې دَ يو تعليم يافته، زيرک، جهانديده او روښان فکره پښتون دَ فکر و خيال بل مشالونه دي چې پهٔ رڼا ئې زمونږ دَ زلمو روحونه او ذهنونه روښانه شي.

دَ "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" نه پس دَ ښاغلي شيرين يار يوسفزي دا دريمه شعري ټولګه "دَ رنګونو پېوندونه" ستاسو پهٔ لاس کښې ده.

کهٔ چرې فن دَ فنکار دَ ذات اظهار هم وي نو بيا ضروري ګڼم چې څو خبرې دَ صاحب کتاب پهٔ حقله نورې هم وکړم.

زهٔ شيرين يار يوسفزے دَ هغه زمانې نه پېژنم چې لا هغه او دَ هغه روښان فکره وررور زرين زاده ايسفزے پهٔ شنه شونډه زلمي وو، اوس چې زهٔ دَ دې پروني زلمي او نني نيمځال پهٔ دريمه شعري ټولګه خبره کوم نو اوس دا هغه نوخېزه زلمے نهٔ دے، يو استاذ شاعر او اديب او دَ ډېرو تودو سړو نه راتېر شوے پښتون دے. استاذ ورته ځکه وايم چې لکه ما وړاندې هم ووې چې هغه تش شعر نهٔ وائي (ليکي)، دَ شعر پهٔ فن، ژبه او بيان بيا پهٔ بديع او علم تقطيع ئې هم لاس بر دے، دَ املا پهٔ ټولو ګټ پېرونو، دَ ژبې پهٔ ساختياتو او فرهنګي آهنګونو هم دَ ځنو ډېرو لويو لويو او مقبولو شاعرانو نه زيات پوهېږي او دې سره سره ئې فکري او نظرياتي بنياد هم ښهٔ زور او مظبوط دے. دَ خپلې خبرې پهٔ تسلسل کښې به يو وارې بيا دا او وايم چې دَ خپل قام او خپلو رواياتو سره ئې بې کچه مينه ده. خپل کلے اولس او ښکلے وطن ئې هم جانان دے خو پهٔ دغه مينه کښې ئې دَ هوش، خرد او توازن لمنه چرې هم نهٔ ده پرېښې ځکه چې تنقيدي شعور او عمراني بنيادونه ئې هم پاځهٔ دي. دَ هر ځهٔ ښهٔ دي پهٔ ځاى ئې دَ ځهٔ ښهٔ دي او ځهٔ خراب دي، ځهٔ پکار دي او ځهٔ نا، پهٔ فارموله دَ يو زيرک انسان پهٔ حيث ښهٔ رسېدلے دے او دَ يو تخليق کار پهٔ حېث ئې پهٔ شاعرۍ کښې دَ دغه شعور رڼا ګانې ځان ښائي. دَ قام او اولس ټولې مسئلې، ټول دردونه، دَ نړۍ دَ منډائي ګرو منافقانه چالونه او پهٔ دې پاکه خاوره دَ هغوي دَ دلالانو مکرونه او فريبونه ورته ښهٔ معلوم دي. دَ تېرو څلوېښتو کالو پهٔ هيجاني دور کښې دَ تخليق شوي ادب پهٔ

(c) ketabton.com: The Digital Library

رُخ او مخ هم پوهه دے او دَ تجزيې توان ئې هم لري، ځکه نو په دغه پوهه، زيرک او روښان فکره نظرياتي قلمکار خبره کول ډېر اسان هم دي چې مرام او مقصد ئې معلوم دے خو ډېر ګران هم دي ځکه چې هنري توان او فکري الوت ئې دَ زياتې پوهې او لوستې تقاضه کوي. دَ شاعرۍ سره سره هغه يو ښۀ فعال سياسي ورکر هم دے او نن سبا په سوشل ميډيا دَ خپل قام او خپلې ژبې مبارزه هم کوي چې دا کار او زيار ئې په پښتنو زلمو کښې دَ بېدارۍ او ځواک په اړوند ډېر ګټور او دَ ستائېنې وړ دے. هغه چې کله ماته "اوښکې مشالونه" کتاب راډالۍ کړے وو نو په هغې ئې ليکلي وو چې "خپل خوږ او قدرمند نورالامين يوسفزي ته دَ بندي ساعتونو ازاد فکرونه "اوښکې مشالونه" ډالۍ کوم" او زما په خيال ئې دا دعوه سل په سل درسته وه ځکه چې دَ زندان دَ تورو تمبو شاته صياد دَ بلبل وجود بندي ساتلے شي خو دَ هغه روح او سندره نۀ شي پابند کولے، ځکه خو قلندر مومند هم دَ زندان دَ تورو تمبو شاته دا اعلان کړے وو چې

ــہ	دَ اشـــنا ياد دَ قـــفس ورمات کړو
بـلبلتو نه ډېر دي په کور کښې وَشوي

او ځکه زمونږ شاعر هم په دغه تورتم کښې دا مستانه نعره وهلې وه چې

ــہ	دا زۀ چُوز چې خداې هما کړم
ښيا وُ ما ته لوړ پرواز څۀ
دې نظر، پنجو او پَر ته
کوم باتور او کټه باز څۀ

دَ ښاغلي شيرين يار يوسفزي فن او نظريه فن زمانه اګاهو هم دَ پښتو ادب سترو سترو ستائېلي او واضحه کړي دي او دا اعلان ئې کړے دے چې دَ هغۀ دَ فن جمالياتي او فکري دواړه بنيادونه ښۀ پاخۀ او مضبوط دي. دَ خپلې خاورې او ثقافت رنګونه هم لري او دَ پښتون رومانس خواږۀ هم، خو په دغه جذباتو او رنګونو کښې ئې دَ خپل قام او اولس دَ ستونزو او راپېښو چيلنجونو نه هېڅ کله هم مخ نۀ دے اړولے او دغه شان ئې دَ يو ساهو فنکار او قلمکار وظيفه هم په غوره ډول تر سره کړې ده.

کله چې ګران مشر راجولي شاه خټک صيب دَ هغۀ په حقله وائي چې دا زلمے ماليدلے نۀ دے خو دَ دۀ دَ شاعرۍ نه دا اندازه لګولے شم چې دے يو ترقي پسند، نظرياتي تخليق کار دے او هسې په هوا کښې ئې تخليق نۀ دے کړے، دَ تخليق په ټولو معروضي لارو راتېر شوے دے او هم ئې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

خپل کلاسیک څنبلے او هضم کړے دے، تر دې چې دَ ستر حمزه نه ئې په تخلیقي انداز کښې مثبت اثر هم اخستے دے. نو دا دعوه دَ هغهٔ درې واړه شعري مجموعې په ښهٔ ډول اقراروي.

زهٔ چې نن دَ هغه په دریمه مجموعه یو ځغلنده نظر اچوم نو په دې نتیجه رسم چې کهٔ دَ فکر و نظر بنیاد او اساس ئې هم هغه زوړ (افغان ګلونه او ښکې مشالونه) دے خو دې نوې شاعرۍ کښې ئې دَ فکر و فن نوې نوې زاویې، دَ هنر او ژانر نوې نوې منفرد لارې او دَ وېنا نوې نوې تازه آهنګونه محسوسېږي. زهٔ چې دَ هغهٔ په دې کتاب کښې په رباعۍ، نظم او غزل نظر اچوم او بیا دَ هغهٔ خوښ زوړ صنف ته دَ هغهٔ ورکړې نوې نوم سره ګورم نو زړهٔ مې وائي چې دا دعوه هم وُکړم چې دغه صنف (دریېزه) زمونږ شاعر په حقیقت کښې دَ زړهٔ په زور او مینه تخلیق کړے دے او مزاج ئې هم ورته ښهٔ په خلاص مټ جوړ کړے دے.

دریېزه څهٔ شے دے؟ او دَ پښتو ادب په زړو ربښو کښې وجود لري او کهٔ نا؟ نو په دې حقله به دومره اووایم چې کله دَ ښاغلي اسماعیل ګوهر "مسکا" چاپ شوه نو ما دا لیکلي وو چې دَ اسماعیل ګوهر دَ روح نه چې دَ هائیکوز په نوم کوم درې مصریزه نظمګي راوتي دي، دغه نظمونه په پښتو فوکلور کښې دَ سبلابونو دَ څهٔ لږ ډېر فرق سره دَ اګاهو نه وجود لري. هسې هم نظم دَ پښتو خپل او دَ ټولو نه زوړ صنف دے، غزل بیا ډېر وروستو پښتو ته راغلے دے.زمونږ ټول زاړهٔ (فوکلور هم) تخلیقونه واړهٔ لوی نظمونه دي چې فارمېټ ئې دَ یو بل نه بدل دے او چې کله مونږ دَ نړیوال کلي برخه نهٔ وو جوړ شوي نو دَ خپل کلتور په یخ سېوري به زمونږ ماشومانو چې کوم نظمونه تخلیق کول او وئېل. دغه اکثر درېزې وې لکه دا چې دي.

وه سپینې سپوږمۍ!
(۱) ستن دې ورکه کړه نرۍ
زما ورور درپسې ګرځي، لکه غشے لیندګۍ

بې پښو ازمرے راغے
(۲) بې لومه ګډه ئې یوړه
یو ړوند پرې اواز وُکړو چې په کوم طرف ئې اوړه

شکر دے چې شیرین یار دغه زوړ صنف ته نامه هم کېښوده، کهٔ څوک بل څوک دَ دې نه هم غوره نوم ورکولے شي نو بده به نهٔ وي خو دا ساعت مېدان شیرین یار وړے دے.

په تېرو څلو ښتو کالو کښې چې په پښتون وطن کښې کوم ادب (شعر او نثر) تخلیق شوے دے، دَ قنوطیت او ماضي پرستۍ ټوک څادر پرې خور دے او زمونږ اکثرو شاعرانو دَ نوي ژوند نوي قدرونه او اربنائزیشن کرلے دے.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ګو چې دَ نړۍ پۀ هره ساهو ادب کښې ناسټلجیا شته (ډیزرټډ ویلیج او ویلیج بلیک سمتهـ) ئې ښکاره مثالونه دي خو زمونږ خبره لږه بدله ده. زمونږ ماضي واقعي چې ډېره شانداره او پرامن وه، پۀ ماضي کښې هم هر څۀ ښۀ نۀ وو، ډېر خېزونه بدلوَل پکار وو. دغه عمل دَ ارتقا پۀ لور ورو ورو پۀ مزه مزه روان وو خو ناڅاپه چې مونږ دَ نړیوال کلي برخه شو نو دا داسې ده لکه چې شپه پۀ شپه بې دَ پوړو دَ کوټې سر ته وُختلو او پۀ دغه کوټه دَ یو عجیبه جنګ سره مخ شو چې دَ توپو ټولې خلې ئې زمونږ وطن لور ته دي. دَ نړۍ تهذیب یافته قامونه ټوپک پۀ لاس دې سیمې ته وسائلو پسې راغلي دي، دلته ئې دلالان پېدا کړي دي او تخته مشق ئې پښتون وطن او پښتون قام دے. زمونږ پۀ خپله خاوره بدحال دے او جنګ مو هم پېریانو سره دے، دَ ”ما پۀ ما وژنې“ پالیسي روانه ده او استعمار نوي نوي چالونه چلوي. دَ نوې دنیا نوو بادونو کۀ یو خوا زمونږ دَ سماجي ادارو او سماجي قدرونو جوړ رانړَولي دي او دَ ماده پرستۍ او ځان ځانۍ دېو زمونږ مثبت قدرونه لکه جرګه، مرکه، اشرغوبل، خېر ښېګړه، زغم او برداشت لۀ ستوني تېر کړل، یا ئې لګیا دے تېروي ئې. نو بل خوا ئې زمونږ دَ بچو نه بمونه ساز کړي دي. منم چې دَ پښتون پۀ فطرت کښې مزاحمت شته او دَ خاورې او عزت دښمن خو بېخي نۀ معاف کوي خو دا نن چې څۀ کېږي، څوک رانه امریکنیان جوړوي نو څوک رانه عربیان او ازبکان.

پښتانۀ لیکوال دا هر څۀویني او ګوري او زړۀ ئې پرې ویني ویني او لمبه لمبه دے. هغه دَ روسي لیکوال خبره چې پښتانۀ شاعران دَ طوفان مارغان دي، تل ئې پۀ طوفان کښې الوت کړے دے، دَ پیر روښان نه تر خوشحال خان خټک، دَ خوشحال بابا نه تر خدائي خدمتګار تحریک تر ادبي تحریک او دَ هغې نه تر دې دمه دَ تاریخ پاڼې ګواه دي چې پښتون شاعر او ادیب پۀ حقیقت کښې پۀ طوفان کښې الوت کړے دے. نن هم زمونږ شاعر دَ دغه کاروان یو متحرکه غړے دے. موجوده صورتحال چې زمونږ پۀ خاوره کومې رویې پېدا کړي ده، پۀ بنیادي توګه ئې مونږ پۀ دریو خانو کښې وېشلے شو. یوه ډله دَ پرون خبره کوي خو دَ نن هر څۀ رد کوي بله ډله دَ نن خبره کوي، ولې دَ پرون هر څۀ کږي، البته یوه ډله داسې هم شته چې دَ پرون، نن او سبا پۀ ترون پوهېږي، دَ پرون ساهو قدرونه او ادارې هم قدروي او دَ نن پۀ لار دَ سبا پۀ لور هم سفر کول غواړي. شیرین یار دَ دغه ډلې او دغه رویې سړے دے. دَ قام وجود، خپله ژبه او ساهو قدرونه دَ سبا پۀ لور دَ نن پۀ لار دَ پرون دَ بنیادونو سره بوتلل غواړي او ترکومه ئې رسول غواړي نو هغه دې لوستونکي هم ولولي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه　دَ خپل ازاد وطن بـــــبرغ مې پۀ لاس
ستـورو سـپوږمۍ نه هم پۀ بـره تلمه
دَ دغه خوب راله تعبـــیر ؤباســـئ

دَ پښتون پۀ خاوره چې کومه لوبه ګرمه ده، زمونږ شاعر ترې ښۀ پۀ زور او زېر خبر دے. هغه ټول کردارونه هم پېژني چا چې دغه لوبه ګرمه کړې ده او څوک چې دغه اور ته لمن وهي او دَ دې سره سـره هغه دا توان هم او جرات هم لري چې دَ هغه مخونو نه نقابـونه پورته کړي کوم چې دَ پردې شاته دي. لکه ما چې ؤوې هغه خپلې خاورې، وطن او خپلو مقدساتو بـاندې وروک مئېن دے خو دغه لور ته ئې رويه منطقي او اپروچ ساهو دے. انداز او سوچ ئې مثبت (آپټیمسټ) رويه تنقيدي او تر څۀ حده مزاحمتي ده خو فکر ئې عمراني بنيادونه هم لري. تهذيبي هم او فني هم، کۀ خبـره ئې دَ دربېزو پېل کړو نو دغه دربېزې دَ دغه فکري بـنيادونو سـره سـره دَ روزمرّې او محـاورې بـلها خوارۀ هم لري، دَ طنز و مزاح مالګه پکښې هم ګډه ده، پښتو رومانس او دَ وطن دَ ښکلا رنګونه پکښې هم ځان ښائي او دَ متلونو برمحـل اسـتعمال پکښې معنوي او کلتوري خوارۀ هم راپېدا کړي دي. دَ دې باوجود چې پۀ خپل وطن او قام اولس مئېن دے خو دَ تهذيبي نرګسيت نه ئې تر ډېره حده لمن بچ کړې ده او دَ خود احتسابۍ او خود تنقيدۍ پۀ لار پۀ ډېر جرات سره راتېر شوے دے، دَ خپلو خبرو پۀ ثبوت کښې ئې څو دربېزې وړاندې کومو نو بـيا بـه غزل، رباعي او نظم لور ته ځو.

ـه　سـترګې مې دواړه ډکې ډکې شـولې
ماښام دے، ناست يمه دَ سين پۀ غاړه
دَ زلفـو يـــاد پــۀ زړۀ راوربــدۀ

ـه　خلکو اسـمان کښې سـيارې ؤنيوې
پښتون پۀ کلي کښې ډېران لاندې کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نۀ دے

ـه　دَ ځان او مال دَ حــــفاظت پۀ خاطر
لا ړم تانې څخه مې کور واخســـتۀ
ايله بـــاران نه پرنالې لاندې شـــوم

www.pukhto.net

بیلتون ته وایه، څه خپل کار دې کوه
مونږه یو بل وته به بیا ؤګرځو
او بهٔ پهٔ ډانګ باندې بیلېږې کله

نن هغه ښکلې او هوښیارې جینۍ
"خبر" چې فقیر ته ورکوو، وئیل ئې:
"څان پهٔ نیستۍ کښې دَ مستۍ نهٔ ژغوره"

بریت او شمله مې پهٔ خاطر نهٔ نیسي
حسن پهٔ خپله یو طاقت دے، منه!
دَ زور آور او بهٔ پهٔ لوړه خېژي

تیارې څهٔ داسې رنګله ګورې شولې
چاته تر ځنګ خپله سایه نهٔ ښکاري
غلو خو هم داسې شپه لهٔ خدایه غوښته

عقل شعور سره مو ډزې کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دشمني

پهٔ مخ دَ زمکې دغه ټول مخلوقات
نهٔ کا تو ښه انبار دَ رزق او مال
مګر سبوا لهٔ یو مېږي او انسان

د وخت پهٔ دوړو هر څهٔ خړ نهٔ دي لا
تابانه مخ ښېښتني جونه شته دے
سپوږمۍ دې ځان وته غاوره نهٔ شي

د ازادۍ، مینې او امن وطن
مقتل مقتل زندان زندان شو راته
خدایه! څهٔ ؤشو او لا څهٔ به کېږي

دَ شب پرستو نه کوڅه خطا ده
تورابان ګرځي، چرته سر پټوي
دَ سبا ستورے پهٔ افق ؤځلید

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

شيرين يار غزل هم ښۀ ليکي، دَ غزل پۀ فن ئې موټے کلک دے، دَ کثرت مطالعې لۀ کبله ئې پۀ ستائل دَ کلاسيک سبورے زيات حاوي دے. دَ حمزه بابا اثر هم پرې کله کله محسوسېږي، دَ خوشحال بابا، حميد بابا، علي خان او کاظم خان شېدا ښۀ قاري هم دے نو دَ پښتو ادب دَ دغه عناصر خمسه دَ ستائل خوارۀ ئې پۀ غزل کښې ځان ښائي. ګو چې دغه ستائل او دغه (ډائيمېشن) زمونږ دَ کلاسيکي ادب سره زيات موزون ښکاري خو زمونږ شاعر هم پۀ زور جام کې نوي شراب وړاندې کوي خو دا هم دَ ښاغلي شيرين يار يوه ځانته تخليقي ادا ده چې احساس دَ ادراک پۀ لار مخې ته راغلے دے. دَ هغۀ پۀ دې مجموعه کښې ټول ټال څوارلس غزلونه دي چې دَ دريېزو او رباعيانو پۀ مقابله کښې ډېر کم دي او دې نه ئې تاسو دَ افتاد طبع (رجحان) اندازه پۀ اسانه لګولے شئ. يو څو غزلونو نه ئې څو شعرونه دَ خپلو لوستونکو مخې ته ږدم او بيا نظم لور ته ورځم.

- هغه يار څو جفاکار دے، خو پښتون دے
  چې اغيار مې پښې راښکي نو بيا ؤدرېږي

- پۀ خاطر د اغيارانو اخګر پرېوځت
  چې پۀ ما د يار د مينې نظر پرېوځت
  کمتري او عاجزي مې هومره زور کښې
  دَانا او د غرور هغه غر پرېوځت

- مړاوې سترګې بلا مړې کا
  خون آشامې لا مړې کا

  هر ارمان نه مې سر پرې کا
  ځه! اوس جوړې مناري کا

- ماته دې يادونه زور ګيري ښائي
  کورته مې دَ زړۀ پۀ ډبوالۀ راځي

  پام ګورے لۀ سترګو مې ؤنۀ لوېږې
  توی او ښکه ليمۀ وته بيا نۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه سترګې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سیالۍ خبرې ګرانې دي

غشو دَ ستم ته سینه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي

ـه لویه ورشو دَ پښتنو کۀ بې بهاره نۀ وے
ښکلې هوسۍ به دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې ټیکرې، ګړونج ټوټې، جونه تار تاره نۀ وے
زمونږ دَ کلي دَ سیند غاړه به اوزګاره نۀ وے

تا به زما دَ کامرانیو جنډې هسکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بلا په کوڅه لاره نۀ وے

ـه ماته ئې وعده ښه ده
نوې بهانه ښه ده

خدایه! مازیګر ته خبر
داسې تماشه ښه ده

دَ شیرین یار نظم کښې خارجي او داخل دنیا او نني واقعات، قام ته راپېښې ستونزې په ښۀ ډول بیان شوي دي، ګو چې دَ هغۀ دَ نظم عمومي رنګ ساده او روایتي دے، دَ پښتو نظم چې مولانا فضل محمود مخفي ئې رده ایښودې ده او دَ نظم بابا اجمل خټک کمال ته رسولے دے یو مضبوط روایت لري خو دَ شیرین یار دَ نظم اختصار او سادګۍ دغه نظم له تر یو حده ځانګړے انداز او اسلوب ورکړے دے. په لنډو او ساده ټکو کښې ډېر څۀ وئېل دَ غزل خاصا ده خو شیرین یار دا کار دَ نظم نه اخستے دے. ځنې نظمونه خو ئې دَ داخلیت بخرې او درد ځړیکې هم لري، لکه "دَ تندرونو په شپه" "جرات" "څو چې وینم" وغېره.

"اے نجیبه! اے شهیده!" نومې نظم خپل لوستونکے هم دَ شاعر په نظریه ژوند او هم نظریه فن پوهه کوي او هم ئې په دې حقیقت رسوي چې زمونږ شاعر څومره په لږو او ساده ټکو کښې څومره مؤثر او منظم خیال دَ نظم په چوکاټ کښې وړاندې کولے شي.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ـه
دَ پښتـــون دَ چمـــن ګلـــه! دَ دښمن دَ ســـترګو خاره!
ســـرداری درنه لوګے شـــه دَ وطن دَ ســـر دســـتاره!

نۀ ډیوه شـــته چې کرم بـــله نۀ ګلان شـــته چې ګېډۍ کړم
دا څـو اوښکي پښتنـي دي دَ تا روح ته بـــه ډالۍ کړم

ملامت درته ټول قـــام دے دَ تا روح ته مې ســـلام دے
اے نجیبـــه اے شـــهیده دَ تا روح ته مې ســـلام دے

"دَ روح کرب" نومې نظم کښې ئې دَ خارج او داخل وصال او اتصال دَ لوستو او محسوسو لوړ دے، وائي

ـه
څو کۀ ســـترګې کړمه پټې او زۀ نـۀ ګورم یو لـور تـه
یا مې غوږ هم هډو نۀ ږدم هرکوم غږ او هر یو شـور ته
دغه لمس هم پسې شَل کړم او دا ژبـــه هم اوده شـــي
کۀ مې جوش لۀ لاسه ورکړم بیا هم هوش پسې چېه شي
خو دَ روح ســـره بـــه څۀ کړم
هغـــه لار او چـار راښایـــه
کنه! دلته اوس بـــې وس یې
دَ درد کریکه مې بیا ستایه

زمونږ اکثر شاعران دَ رباعی پۀ نوم قطعې او نیمګړي غزلونه لیکي، دَ رباعۍ دَ وزن او بحر لپاره کۀ پۀ عربۍ کښې دَ لاحوه ولا قوه الا باالله مثال ورکولے شي نو پۀ پښتو کښې مونږ څخه دَ خوشحال بابا وېنا زمونږ لپاره بل معیار دے، بابا رباعی داسې لیکي.

ـه
راشـــه! ښېګړه دَ وني ګوره
خپل ځان پۀ نمر کا، بل کا تر سېوره
پۀ سنګ ئې وولـه، مېوه درواچوي
خصلت لۀ وني، واخله اے وروره

شیرین یار هم رباعیانې دَ رباعۍ پۀ چوکاټ کښـې لیکلې دي او دَ خپل فکر ښکلا ګانې ئې دَ فن پۀ چوکاټ کښې دننه وړاندې کړې دي، چونکه هغه دَ "ادب دَ ژوند لپاره" دَ کاروان یو تکړه غړے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دے نو دلته ئې هم ژوند او دَ ژوند دَ ساهو قدرونو څنه سترګه ښهٔ پهٔ خلاص مټ کړې ده، البته پهٔ څنو رباعیانو کښې هغه دَ یو روایتي پښتون پهٔ صورت کښې هم راښکاره شوے دے او ډېر حقیقتونه ئې دَ یو روایتي پښتون پهٔ انداز کښې رامخې ته کړي دي ځکه چې دَ رباعۍ روایت او انداز زور او پوخ دے.

لکه چې وائي

ے بد شي لهٔ بدو او ښهٔ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي، مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پښتو هم بویه هغو نه

ے وطن ته راشه، جوړ مرغزار دے
پهٔ للمو دشتو، هم اوس بهار دے
چې ورته ګورم، زړهٔ مې پسخېږي
ګل خوا ته ګل دے، یار سره یار دے

ے چې کله غوړ یې، دنیا راز غلي
خو چې لږ سپور شې، تول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

ے پهٔ ژړا ژاړي، پهٔ ویر مامور دے
کهٔ څوک مالک دے کهٔ څوک مزدور دے
دَ جدل اور دے، وطن تنور دے
ایره ئې واخله، روغ کهٔ رنځور دے

دا وو دَ شیرین یار دَ رنګونو پیوندونه او زما دَ دغه کتاب پهٔ حقله خیالونه. دا دَ خپل دور دَ یو استاذ شاعر او قلمکار دَ فکر و فن ښکلاګانې وې او دي. څوک چې پهٔ خپله هم دَ ژوند پهٔ ډېرو تیارو او پیچیده لارو راتېر شوے دے، څوک چې ژوند پهٔ دې لږ عمر کښې دَ بلها تودو سړو سره مخ کړے دے. مایوسي او ستړیا چې دَ چا پهٔ کتاب کښې وجود نهٔ لري. څو ځله راپرېوتے دے خو بیا هم پهٔ خپله پاڅېدلے او روان شوے دے ځکه چې دَ باچا خان دَ ژوند او جدوجهد فلسفه باندې یقین لري او هم پهٔ دغه رڼا لاره ښهٔ پهٔ ډاډه زړهٔ روان دے.

دَ شیرین یار دَ ښهٔ ژوند لپاره دعاګو

نورالامین یوسفزے
شاه منصور صوابی
۷ جون ۲۰۱۴

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رنګونه پېوندونه

شیرین یار یوسفزے

دا کتاب چې ستاسو دَ وړاندې دے، دغه کښې دربېزې، رباعیانې، خاص ډول لنډ نظمونه او ثو غزلونه دي. دا واړه تخلیق دَ زندان دننه دَ مرګ (پهانسې) کوټه کښې شوے دے. دې نه وړاندې زما دوه کتابونه "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" چاپ دي. دغه سره سره مې په چاربېته یو کتاب ګوتې (تحقیقې مقاله) هم لیکلے دے او بل کتاب مې دَ پښتو په "الف بې" شعر، قافیه، ردیف، بحر، وزن او روانۍ لیکلے دے چې ډېر زر به ستاسو دَ وړاندې وي.

"دَ رنګونو پېوندونه" دَ کتابت او ډیزائن ګران کار ښاغلي خیام یوسفزي په ډېر اخلاص تر سره کړے دے. دَ مرګ دَ کوټې دننه ما خپل تخلیق کاغذ ته سپارلے، بیا مې ترې په موبائل فون عکس اخستے او سمدستي مې خیام یوسفزي ته (چې په سعودي عرب کښې ژوند کوي) دَ اي مېل له لارې ورلېږلے دے. هلته هغه کمپوز کړے او بیائې ما ته دَ املا دَ سمون لپاره رالېږلے. دَ املا دَ سمون نه ورستو ورته ما بیا لېږلے او هغه ځان سره خوندي کړے. په زندان کښې دَ حالاتو او بیا دَ لیکونو دَ بچ پاتې کېدو هډو څه پته نه لګي.

خیام یوسفزے دَ یو ښه کشر او منونکي په حیث شامدام دَ زده کړې هڅه کوي او دَ "پښتو ډاټ نېټ" له لارې دَ دنیا ګټ ګټ ته دَ پښتو لیکونه او کتابونه رسوي. دغه رنګ نور بلها ډېر ملګري لګیا دي او دَ نېټ له لارې دَ پښتو ژبې خدمت کوي. نن په فېس بک او دَ سوشل میډیا په نورو پاڼو کښې هر پښتون ته دَ پښتو لیکونه دَ سترګو په رپ کښې ملاوېږي، ډېر ځني پښتانهٔ چې دَ پښتو دَ لیک لوست نه ناآشنا وُو، هغو هم دَ پښتو لیک لوست زده کړو او ډېر ځني اوس پښتو کښې خپل تخلیقونه هم وړاندې کوي. تخلیق، تنقید او تحقیق سره سره دَ پښتو په املا ډېرې خبرې ؤشوې، دَ عام وګړي سره سره دَ نوو لیکوالانو او خاص دَ مسافرو پښتنو ډېره ښېګړه ؤشوه.

دغه لړ کښې زمانه چې څومره هم کېدے شونو ما خپل کردار ادا کړے. زهٔ په هغه ټولو ملګرو او خاص په مسافرو پښتنو ویاړ کوم چې هر چرته او هر وخت ئې خپله ژبه ژوندۍ ساتلې ده.

په دغه مسافرو او خپل قام، ژبې، کلتور او ادب باندې مئېن ملګرو کښې یو رانه دَ نظم غوښتنه ؤکړه، نظمونه خو ما وړاندې هم ډېر لیکلي خو دغه وخت ما فکر کوو چې کوم داسې یو صنف کښې طبع ازمائي ؤشي چې هغه هره موضوع زغملے شي او هغه ځنې خبرې چې مونږ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ئې غزل او عام نظم کښې نۀ شو کولے نو چې هغه ته هم ځای پۀ لاس راشي. دغه وخت ماته دربیزه او رباعي پۀ نظر کښې راغلل خو دربیزه مې زیاته خوښه شوه، رباعي دَ وزن او بحر پۀ حواله خپل ځانګړے انداز لري چې پۀ دغه اړه به هم خبرې کوُم خو ډلته به دربیزه باندې پوره خبره کوُم. ځکه چې دغه ته ډېر خلک هائیکو وائي چې یوه غټه تېروتنه او ناخبري ده. اول خبره به پۀ هائیکو کوُم چې دا څۀ شے دے؟ هائیکو دَ جاپاني ژبې شعري صنف دے چې پۀ اصل کښې دَ جاپاني ژبې دَ نظم "هائي کائي" دَ سر درې مصرعو نه اخستے یا ساز کړے شوے یو صنف دے. دغه سر درې مصرعو ته به ئې "هوکو" وئېل. دغه هوکو بر خې ته دَ بیل صنف شکل ورکړے شو، لکه څنګه چې مشرقي شاعرۍ کښې غزل دَ قصیدې دَ تشبیب نه راجدا کړے شو او یو بل صنف ترېنه جوړ کړے شو خو دلته دا خبره اهم ده چې غزل هم هغه شکل کښې دے او بیا چې کومې ژبې ته هم لاړ دے نو پۀ خپل شکل کښې لاړ دے، دغه ژبو کښې ئې هم نوم غزل دے او دا یوه خبره هم ده چې دغه ژبو کښې دَ غزل پۀ رنګ کوم شعري صنف نۀ وو نو ځکه ورته غزل لاړ دے. کۀ چرې دغه ژبو کښې دَ غزل غوندې کوم شعري صنف موجود وے نو بیا هلته دَ غزل هډو ضرورت نۀ وو. خو چې مونږه هائیکو ته ګورو نو دَ دې معامله جدا ده، یوه دا چې هائیکو پۀ جاپان کښې دَ ۵، ۷، ۵ سېلابونو درې مصرې لري، دوېمه دا چې دَ درې مصرو نظم پۀ پښتو کښې دَ وړاندې نه موجود دے، درېمه نکته دا هم ده چې دَ جاپان هائیکو دَ موضوع لږ کښې محدوده ده او زمونږه درې مصرعیز نظم لا محدود دے.

دَ ۵، ۷، ۵ نمونه — دَ ګلو ځانګه

ځکه څنګېږي هسې
دَ سحر باد دے

ښاغلي اسماعیل ګوهر صیب پۀ خپل کتاب "مسکا" کښې دَ پښتو خپل درې مصرعیز نظمونه (دربیزې) وړاندې کړې دي چې دَ یوولس سېلابونو یو شان مصرعې لري او خلورم وزن کښې دي خو دَ نامعلوم سوب پۀ بنیاد ئې ورله نوم "هائیکو" ورکړے دے. دَ دغه نه وروستو بیا نورو شاعرانو هم دَ دوي تقلید وکړو او دَ پښتو دغه خپل نظم ته ئې هائیکو لیکل یو سم کار وبالۀ. دغه یوه لویه غلطي وه او ده، دا کله هم هائیکو نظم نۀ دے، دا دَ پښتو خپل درې مصرعیز نظم دے چې ما ورته نوم "دربیزه" ټاکلے دے. دا صنف دَ پښتو ادب پۀ تاریخ کښې (دَ جنګي غړونو پۀ نوم) هم موجود دے، لکه دَ مرزا الغ بېګ دربار کښې دَ یوسفزو مشرانو دا وینا.

لکه یې نو داسې وُونه لاس تړلي خدای درکړي
اوس مو وژنه لکه پسُونه

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ماشومانو اکثر صوتونه دَ درېږ مصرعو دي یعني درېیزې وي لکه:

تو ره تو ته! مات دي شه ښاخونه
زهٔ درختے نهٔ شم
او هرچا درکښې جوړ کړي دي تالونه

"بابُو لالې" هم پهٔ درېږ مصرعو کښې دي. یعني دا هم درېیزې دي لکه

دَ بالښت لاندې انار دے
داسې زُوم مو د روستلے
چې نامتو پهٔ کندهار دے

دَ دغه نه زیاتې نورې هم بلها بېلګې پهٔ لاس راځي خو دَ دغه سره دا یادوُنه هم ضروري ګڼم چې دَ ایران او افغانستان پهٔ پُوله چې کومه کتبه موندے شوې ده او دَ هغې پهٔ حواله دَ پوهانو اندازه دا ده چې دا څو زره کاله زړه کتبه ده. نو پهٔ هغې هم دَ خبره دا درېیزه لیک ده.

نهٔ اړیکے یم
نهٔ دروغژن یم
نهٔ زورکړے یم

دَ دغه سره مونږ ته دا هم معلومه شوه چې "درېیزه" دَ پښتو زیات قدیمي نظم دے. دَ هغه نورو بېلګو نه داسې ښکاري چې درېیزه دَ جنګ یا ښادۍ یعني مهم لهٔ کوره راوتلې ده.

دَ جوړښت پهٔ حواله به دا خبره وُکړم چې دَ یو هومره سېلابونو درې واړه مصرعې هم شته او لنډې، اوږدې مصرعې هم شته. درې واړه مصرعې یو وزن کښې هم شته او درې واړه مصرعې دوه یا درې جدا جدا وزنونو کښې هم شته. خو اکثر یوه مصرعه دَ سېلابونو دَ شمېر او یا وزن پهٔ حواله بدله وي. دغه نه پهٔ آخوا درې واړه مصرعې ازادې (دَ قافیه او ردیف) هم شته، او داسې هم دي چې اوله مصرعه او دریمه مصرعه هم قافیه وي.

دا خبره ما دَ ټولو درېیزو پهٔ حواله وُکړه چې پکښې اولسې درېیزې او دَ ماشومانو صوتونه هم دي. دَ شاعر لپاره دا ضروري ګڼم چې هغه دَ وزن خیال لازمؤساتي. نوره ئې خوښه ده چې دَ څومره سېلابونو برابر مصرعې (درې واړه) ترې او قافیه ردیف راوړي او کهٔ نا.

دا وخت ما خپله هم پهٔ یوولس سېلابونو کښې درې واړه مصرعې برابر لیکلې دي او دَ ټولو وزن څلورم دے یعني هره مصرعه کښې هر څلور سېلاب به سېټ کښې څلورم سېلاب دروند دے. اسماعیل ګوهر صیب او دَ هغهٔ نه وروستو نورو شاعرانو هم اکثر دغه یوولس سېلابونه بحر او

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ځلورم وزن کښې (دَ قافیې او ردیف نه ازادې) دربېزې لیکلې دي.
دَ دغه تقطیع څۀ داسې ده

۱۱ = /// + //// + ////

هر ځلور سپلابه سپټ کښې ځلورم سپلاب دروند دے. دلته بحر دَ یوولس سپلابونو دے نو ځکه آخري سپټ نیمګړے راغے. دَ پښتو شعر کښې هم آخري سپټ نیمګړے راتلے شي، پۀ عربي، فارسي او اردو ژبو کښې دا کار دَ زحافونو دے. زمونږ دَ پښتو شعر دَ وزن خپله طبعه ده، دَ عربي، فارسي او اردو ژبو دَ عروضو پۀ قاعده باندې دَ پښتو ژبې دَ شعر بحر جوړول او وزن پۀ زور سازول یو غلط او مصنوعي کار دے.

هرڅو کۀ دَ وزن دا کار بنیادي طور یو دے خو ژبې او دَ ژبو طبعه جدا جدا ده. عربي ژبه کښې دَ وزن او بحر دَ پاره لفظونه مقرر دي. دَ دغه لفظونو خپل دَ شمېر حرفونه او خپل انداز باندې دَ وزن حرکتونه دي خو پښتو کښې دَ دغه لپاره لفظونه مقرر نۀ دي، داسې لفظونه مونږ لټولے او مقررولے شو خو دَ سپټ دا طریقه ډېره اسانه ده.

دغه لړ کښې زما کتاب "شیرین بیان" راروان دے. پۀ دغه کتاب کښې پوره خبره شته. دلته زۀ صرف دومره ؤوایم چې دَ پښتو او عربي وزن او بحر محض پۀ دغه سپټونو او لفظونو سره بیل نۀ دي دَ دغه دواړو کار یو دے. دَ پښتو او عربي ژبې دَ شعر دَ وزن بېلګوټ پۀ نور څۀ دے او هغه دا چې دَ عربي و فارسي دَ شعر لپاره دَ دغه مقرر لفظونو راوړل یو شان یا یو ترتیب سره نۀ هم وي. یعني کله خو دَ یو کلام هره مصرعه کښې ټول یو شان لفظونه مقرر شي او کله کله دَ یو کلام هرې مصرعې وزن دَ مختلف سپلابونو یا حرکتونو پۀ بنیاد جوړ کړے شي. (دغه مصرعو کښې چې کوم وزن وي نو هغه دَ مختلف وزن او سپلابونو (دَ شمېر) پۀ بنیاد وي)

لکه دا مثالونه

متقارب:- مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن + مفاعیلن

رجز:- مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن + مُستفعلن

کامل:- متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن + متفاعلن

متدارک:- فاعلن + فاعلن + فاعلن + فاعلن

اوس دا ؤګورئ

مضارع- مفاعیلن + فاعلاتن + مفاعیلن + فاعلاتن

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

سریع – مستفعلن+ مستفعلن+مفعولات

هزج مثمن – مفاعیلن+فاعلن+مفاعیلن

لیکن دَ پښتو مزاج دا دے چې وړومبے سپټ دَ کوم وزن راوړے شو نو ټوله مصرعه کښې به هم هغه سپټ راځي. کهٔ دا سپټ مونږ "مفاعیلن" واخلو نو ټول پوره سپټونه به مفاعیلن راځي. آخري نیمګړے سپټ به مفاعیل یا مفا راځي.

دَ دغه سره به بل لفظ دَ پاره دَ وزن نهٔ راوړو. پښتو شعر کښې صرف څلور وزنونه دي.

دَ عربۍ ژبې دَ دغه لفظونو پهٔ بدل کښې پښتو کښې دَ درې، څلور او پینځهٔ سپلابونو سپټونه دي. خو وزن دَ څلورم سپلاب نه وړاندې نهٔ شي تللے. وړومبے سپټ چې دَ څومره سپلابونو وي او دَ کوم وزن وي نو وړاندې به مصرعه هم دغه شان وي. کهٔ چرې مصرعه دَ طاق یا دَ لس او څوارلس سپلابونو وي نو بیا دا ده چې آخري سپټ به نیمګړے کېږي. دغه کم سپلاب درونداو سپک دواړه کېدے شي.

دَ پښتو وزنونه دَ نخښو پهٔ مدد سره دا ډول دي.

وړومبے وزن: ////+

دوېم وزن: ////+

درېم وزن: ////+

څلورم وزن: ////+

دَ پښتو خپله طبعي دَ وزن لاړ (لکه دَ دولس سپلابونو مصرعې)

وړومبے وزن: //// + //// + //// + ////

دوېم وزن: //// + //// + //// + ////

درېم وزن: //// + //// + //// + ////

څلورم وزن: //// + //// + //// + ////

دَ پښتو دَ طبعي نظام خلاف وزنونه او بحرونه لکه:

//// + //// + //// = ۱۲

//// + //// + //// = ۱۲

/// + //// + /// + //// = ۱۴

دَ دغه خبرو او نخښو نه دَ عربۍ او پښتو ژبې دَ وزن او بحر بیلګوټ ښکاره شو.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

اوس دَ دربېزو په شعري مسئله څو خبرې کوم. پښتو کښې ټپه هم يو قديمي منظوم شعري صنف دے. دَ ټپې دوه مصرعې وي، يوه مصرعه دَ ۹ سپلابونو او بله دَ ۱۳ سپلابونو وي. دَ ټپې وزن څلورم وي يعني هر څلور سپلابه سپټ کښې څلورم سپلاب درونډ وي او تقطيع ئې څه داسې ده.

////+////+/ = ۹

////+////+////+/ = ۱۳

ټپه کښې آخر ته دَ "ن" "ه" (نه) حرفونو دَ اضافي او تکرار له سوبه يو دَ قافيې يا رديف خپل نظام هم په نظر راځي. کله کله دا صرف "ه" سپوا کولے شي. دا ټول جوړښت منظوم دے. او په ټپو کښې ښه پوره پوره شعريت هم موجود دے، دغه وجه ده چې زمونږ دَ پښتو شاعري ټوله منظومه ده او دلته هر منظوم کلام ته شعر وئيلے شي ګنې دَ شعريت يو جدا معنا جوړېږي. دغه وجه ده چې نن کچه او پره خبرو سره آخر ته قافيه رديف راوړے شي يا لږ ډېر وزن ته سمؤلے شي او دَ شعر نوم ورکؤلے شي. بازار کښې دَ "ګانو" په نوم هم داسې بلها مواد خرڅېږي.

خو دلته دا ګيله عبث ده ځکه چې دلته خو لا تر اوسه خلک په غزل او رباعي کښې خطا دي. دَ قطعې او رباعي خبره خو لا جدا ده. دَ قطعې او رباعي خبرې نه وړاندې دلته دا ؤوايم چې دربېزه باقاعده منظوم کلام دے او دَ اولسي يا جنګي دربېزو نه سپوا نورو دربېزو کښې پوره پوره شعريت موجود دے او دربېزه دَ پښتو خپل قديمي نظم او شعر دے.

دغه صنف کښې دَ بېلا بېلو موضوعاتو يو لوی ځای موجود دے. ما خپل ځان دغه کتاب کښې دَ مختلف موضوعاتو دَ راوړلو او بېلا بېل رنګونو دَ پېوند کؤلو تر خپله وسه پوره پوره کوشش کړے دے.

په دغه کتاب کښې رباعيانې هم دي او دَ دغه باره کښې هم لږه خبره کوم. رباعي هم لکه دَ غزل راغلے شعري صنف دے يعني زمونږ خپل نۀ دے خو ښې ملګرې اوس دې ته څلوريزه وائي او ښې خلک په څلوريزه، رباعي او قطعه کښې فرق نۀ شي کؤلے. رباعي دَ څلورو مصرعو په يو خاص انداز کښې ځانګړے شعري صنف دے چې هره مصرعه ئې دوه دوه ټوټې وي. دَ دې خپله مخصوص دَ بحر او وزن طريقه ده. وړاندې چې زمونږه مقدمينو هم کومې رباعيانې ليکلې دي نو هغه ئې هم دَ عربي دَ عروضو په قاعده يا طريقه ليکلې دي او دَ هغې تقطيع هم په هغه ډول ده. دَ پښتو دَ طبعې سره پوره سمون نۀ خوري، په دغو کښې يوه رباعي چې دَ لس سپلابونو ده، هغه دَ پښتو مزاج سره سمون خوري خو هغې کښې هم دربمه مصرعه لانجه جوړوي او دَ پښتو په

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

حساب پکښې يو سپلاب زياتېږي. ما خپل ځان دغه کتاب کښې هم هغه دَلس سپلا بونو رباعياني ليکلې دي خو تقطيع ئې پوره پۀ پوره دَ پښتو پۀ قاعده ده. او ما خپل ځان دغه لۀ دَ پينځۀ سپلا بونو سپېټ تاکلے دے. وزن به هم هغه څلورم وي ځکه چې پښتو کښې سپېټ کۀ دَ درې سپلا بونو شي، کۀ دَ څلورو او کۀ دَ پينځۀ سپلا بونو شي خو دروند سپلاب دَ څلورم ځاي (نمبر) نه وړاندې نۀ شي تللے.

تقطيع ئې څۀ داسې ده.

///// + ///// = ۱۰
سَپېټ ۱ + سَپېټ ۲

دغه ډول وزن بحر کښې غزلونه او چاربېتې هم څو ليکلے شوې دي خو رواج ئې نۀ دے مونده او زۀ وايم چې دغه انداز صرف دَ رباعۍ دَ پاره مخصوص ښۀ دے، دا دَ بل صنف دَ پاره خوند نۀ کا. دَ موضوع او مضمون پۀ حواله پۀ دومره ؤوايم چې دغه زوړ جام کښې نوي شراب وړاندې کېدے شي او پۀ داسې انداز هم چې چاته به او پره نۀ لګي. قطعه پۀ پښتو کښې ډېره ليکلے شوې ده او زما نورو کتابونو او خاص اوښکې مشالونه کښې ئې نمونې شته. اګر کۀ ما دغه کتاب کښې قطعې هم ټولې دَ څلورو مصرعو ليکلي دي خو دَ قطعې دَ پاره دا خبره دَ ياد ساتلو ده چې قطعې لازم دَ څلورو مصرعو نۀ وي. قطعه دَ غزل پۀ انداز (وزن او بحر) ليکلے شي. څلور مصرعې هم وي او زياتې هم کېدے شي. دغې ته ټوټه هم وئيلے شو.

خو چې نوم څلوريزه شو نو بيا دا خبره لږه جدا ده او هغه دا چې زمونږ څۀ شاعرانو دغه څۀ دَ دربيزو پۀ ډول ليکلي خو مصرعې څلور لري. (دغه ډول شعرونه محب الله مشواني ورور هم ليکلي دي)

ے تۀ دَ خوبونو ښاپېرۍ يې، ځکه
ما درته ټول عمر شوګير کړے دے
اوس مې پۀ دې خبره پوخ يقين دے
ستا به پۀ خيال کښې هم راغلے نۀ يم (محب مشوانے)

اوس دلته سوال دا راپيدا کېږي چې دَ دغه څلوريزو دَ رباعۍ او بيا خاص دَ قطعې سره څۀ توپير دے؟ نو رباعي به لازم دَ څلورو مصرعو وي، اوله، دوېمه او څلورمه مصرعه به سره هم قافيه وي، هره مصرعه به دوه ټوټو کښې وي خو قطعه به لکه دَ غزل روانه وي، لازم دَ څلورو مصرعو به نۀ وي دَ زياتو هم کېدے شي، وړومبۍ مصرعه کښې قافيه دَ شاعر خپله خوښه ده. نوره به قافيه لري.

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نو تو پیر خو بېخي ښکاره شوے دے او هغه دا چې رباعي خو هم و دَ وزن و بحر په حواله جدا ده. دَ قطعې بیا ځانله تعریف ؤشو چې لازم څلور مصرعې نهٔ لري او دَ قافیو حالت ئې هم بیان شو خو دلته دَ څلوریزو حالت دَ دغه دواړو نه ځان جدا کوي او هغه دا ښي چې دا څلور واړه مصرعې دَ دریېزو په شان دَ قافیه او ردیف نه بېخي ازادې وي (خو دَ وزن او سېلابونو دَ شمېر په حواله پابندي لري) نو ځکه دغه ته هم رباعي یا قطعه وئېل مناسب نهٔ دي او هم دغه څلوریزه نوم ئې سم دے او دغسې به مونږ څخه یو بل صنف هم په لاس را شي.

نور په دغه کتاب کښې څو غزلونه دي او څو نظمونه دي. په غزل خو خبره کولو ته حاجت نیشته خو دَ دغه نظمونو په حواله به دا ؤوایم چې دغه ډول نظمونه ما "افغان ګلونه" او "اوښکې مشالونه" کښې هم ورکړي دي او دلته دغه کتاب کښې هم خو چرې چرې خبره نهٔ ده راغلې. او س به دومره ؤوایم چې دغه ته دې غور ؤکړے شي، دې نظمونو کښې دَ داخل او خارج دواړه ډوله دَ اظهار یو ښهٔ ځای موجود دے، او دَ اوس په لنډ تنګ وخت کښې دَ کتنې قابل هم دي. دَ پښتو او پښتنو دَ پاره پکښې ډېر کار کېدے شي. دا څو خبرې ما ضروري ګڼلې نو ځکه مې ؤکړې، نور هر څهٔ په لوستونکو پرېږدم.

په درناوي

شیرین یار یوسفزے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

وړومبۍ برخه

درېيزې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڅی

شیشَکه ، توره درنه شپه چې لاړه
راغے بد رنګه او بې نُوره سحر
وایه! چې وُخاندُو، کۀ وُژاړُو اوس

دَ ځان او مال دَ حفاظت پۀ خاطر
لاړم ! تهانې ښخه مې کور واخِستۀ
ایله "باران نه پرنالې لاندې شوم"

خلقو آسمان کښې سیارې وُنیوې
پښتون پۀ کلي کښې ډېران "لاندې" کړو
زمونږه قوم هم دومره پاتې نۀ دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېېزې

هغۀ وې: ځکه مې وادۀ ؤنۀ کړو
کلي کښې طبعې پورې ښځه نۀ وه
"چې لاس ؤنۀ رسي مېوه تروه شي"

بېلتون ته وایه ځه! خپل کار دې کوه
مونږه یو بل وَته به بیا ؤ ګرځو
"اوبۀ پۀ ډانګ باندې بېلېږي کله"

نن هغه ښکلې او هوښیارې جینۍ
"خَبر" چې فقیر ته ورکوۀ وئیل ئې:
"ځان پۀ نیستۍ کښې دَ مستۍ نه ژغوره"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيڼې

برېت او شمله مې په خاطر نه نيسي
حُسن په خپله يو طاقت دے منه!
"دَ زورآور او به په لوړه خېژي"

ماوې: لۀ تا مې مال و سر شه قربان
لېلا! زما په خوب او خيال کښې ته يې
وې ئې: سړي دَ شپې ربښتيا نه وائي

بُلبل که نيَت دَ لوى الوت کړے دے
بورا هم بل وطن ته کډه تړي
ګلو توپۍ والا برقعې واغوستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

زما غانتـــول ، زما رَبدي چــې نِشته
پـــولو ، پتـــو ته دَ کتــــو څهٔ پاتې
خدايه! دَ زهـــرو دا اتی ورانـې کړې

نن ئې دَ زلفـــو خـــرې خنګ جـــوړه وه
دَ مشاطې هُنـــــر تمـــام وو پـــرېنه
څکه په ويخه اوس خوبــــونه وينـــم

زما دَ خيــــال او دَ هُنـــــر بُلنـــدي
دَ چا تکُـــونـــو بانـــدې هېڅ هم نۀ شي
"آسمـــان په کتــو کۀ څوک ووليِ، نو څۀ ؟"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

تياري څۀ دا سي رنګله ګورې شغلې
چاته تر څنګ خپله سايه نۀ ښکاري
"غلو خوهم دا سې شپه لۀ خدايه غوښته"

عقل شعور سره مو دزې کړې
دَ وخت او بخت سره ده ورانه زمونږ
ده مو دَ ځان سره پخه دښمني

دَ سيند او بو باندې ډاکه پرېوته
ما ورله خپلې رڼې او ښکې ورکړې
دَ وطن ښکلي دې تارې وهي اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپئيږي

پهٔ ما دي اور دَ مينې پورې کړلو
لا اوس پوکي دَ اسوېلو ورکوې
دا تهٔ نو هم خو څهٔ دَ کانې نهٔ ئې

دَ اصل ، نسل نه اِنکار ؤنهٔ کړې
تش صفا رنګ باندې بازي مهٔ تړه
"رنهې او بهٔ چاتې کښې نهٔ شاربې څوک"

زيست مو ولقه کښې دَ روزګار کښېوتهٔ
بې دَ پېسو نه څوک خبره نهٔ کا
دَ حسرت مړي بې کفَنه پراتهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼۍ

ما ته صحـرا کښې نـن يـو ګُل دَ لاله
ډېر زړغـونې شـان لهٔ سـوخته ؤوې
"موسـم هُم يـار دے اوس دَ غـوړ لسـتونې"

زړهٔ کهٔ دې هـر څومره هُم لـوی دے ګُلـه
خيـال او نظـر دې هُم لنډ پارے نهٔ دے
خـو! "يو څادر کښې دوه بربـنډ نهٔ راځي"

نـن چې زمـا وړو زمـا دَ وادهٔ
البـم کـاتهٔ او ځـان ئې ؤنهٔ ليـدهٔ
وې ئې: نو مونـږ سـره مو ورانه وه څهٔ؟

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼې

لهٔ ساره خُویه دې نور څهٔ وَوایم
لهٔ ډېره تاوه ئې لمبه لمبه کړم
راشه! لږ خو اله کهٔ تو دېږې چرې

ما ورته وې: پُوندې دې وَچاوَدلې
مخ دې چاپېره تېر سرې وَنیول
وې ئې : نېستي ، هستي دې لږې سره

ما ورته وې: خدای دې افسر کا بچے
چرته دَ کلي کور پهٔ "بَنَه" بهٔ راشې
هغه پهٔ ښار کښې "ګهرداماد" شو دَ چا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

زما په خپلو رڼو اوښکو قسم
زما په کسو کښې ئې عکس پاتې دے
رادې شي يار کۀ ئې په خپله کښې

دَ ګاونډ اور ته چې لمنه وَهي
خو خپل کاله ته دې لمبې راولي
"دَ خپله ځانه خو ثوک نۀ سېزي ځان"

اوس کۀ په کلي کښې دې خوښ نۀ وي ثوک
پر پرده ښېره ورله دُعا ؤغواړه
چې "ښۀ" شي ورک به شي دَ ښار په طرف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

نن راته ښکلي ډکه لار کښې ؤوې
راځه! چې سترګې سره ؤجنګوو
"روشن خيالي" ده هيڅ پروا مۀ کوه

څو مال او مُلک دَ ټول وطن "لاندې" کړې
رزق تمام دَ ګرد اولس ؤنغردې
دَ حرص نَس به دې لا نور اوږے شي

يا به زما دَ لُغت عِلم کم وي
يا خو لفظونه به مانې بدلوي
پۀ "آزادۍ" او "ساتون" پوهه نۀ شوم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ او ښکو سیند کښې مې سېلاب راغلے
دَ زړګي ښارئې راله يوړو تمام
باچا کچکول باندې پَترې ؤوهل

نن هغه ښکلې، بې آسرې فقيره
خونَړي سپې چې بده ؤچيچله
ناظم وئيل: خبر دے دا "فرېنډلي" ؤشُو

رېباره! ستا دَ متازې نَه شُو خلاص
ستا دَ تګې نه ډک روزګار ختم شو
مينه خو لاړه پۀ هوا باندې شوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

زمـــا کـهٔ او ښکـــــې ملغلـــرې وې هُـم
مغرور اشـنا پــرې لاړ، شـــو تېر دَ پاسـه
خدای دې دَ چا پهٔ ښپو کښې توی نهٔ کا څـوک

پهٔ مخ دَ زمکــــې دغه ټول مخلـــوقـــات
نهٔ کا تـــو ښیه انبـــــار دَ رزق او مـــال
مګـر سـپــوا لهٔ یو مېــږي او انســـان

دا دَ جنت دَ بـــاغېچـــې ګُلــــــونه
پهٔ کوم ډېـــران مې پېـــرزو کېـــږي کلـه
پهٔ کاغـذونـــو باندې اور پـــورې شـه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریڅې

دهقان چې سوال ؤکړي باران ؤغواړي
کلال به وائي: خدایه! شین ئې لرې
دلته انسان ته خپل اوقات معلوم شي

بازار دَ سُود دومره تود شوے دے چې
دَ ضمیرونو سوداګانې کېږي
اوس په خپل سیوري هم باور مۀ لره

دا هواګانې چې حالونه وائي
دَ آسمان ستوري هم عکسونه اخلي
ماشومه مینه به اوس څنګ پټوُ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیډي

دَ مینې تـار چې مې لا پـوخ نۀ وو سـم
خپلو نازونــــو لـه دې تـال واچــوۀ
نو اوس جـوتې لړې پـۀ خیـال ورکــوه

هغۀ وې : دومــره خشـمناک یمه چې
"هلهٔ و پۀ پـوزه بـانـدې مچ نۀ پرېږدم"
ما وې: نو خدای خو دې مئېن کا پۀ چا

مـا وې: پـولـس مامـا! دا ډزې دَ څـۀ؟
"جوړې، پۀ کلي کښې جګـړه ؤشــوه"
وې ئې: نَه مړه! زمونږ غوا لنګه شــوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

وې ئې: مُلا يم خــو ســـخي هُــم يمه
اولس، پولس په دســتر خوان مې ګوره
ما وې: نـو دا څهٔ ســتا دَ کـوره راځي

زمـا ككـۍ آخلي اوس عكـس اپُـوتـه
يا كهٔ نظامِ دَ تـول فطرت بـدل شـو
كاغې پهٔ پنجو كښې شهبــاز يوړو . . !

دَ وخت پهٔ دُوړو هــر څهٔ خـړ نهٔ دي لا
تابــانه مخ پُښتنې جُـونه شــته دے
ســپـوږمۍ دې ځـان وَته غاوِره نهٔ شـي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅې

پهٔ جار به ؤوايم خپل راز دَ مينې
دَ حق پهٔ تور باندې وژلے شـهٔ يم
پرېږده چې رسم دَ منصور ادا شي

دَ شب پَرستو نه کوڅه خطا ده
تورا بان ګرځي چرته سر پټوي
دَ سبا ستورے پهٔ اُفق ؤځلېږ

ما دې پهٔ ستر کو کښې يو چاته کتل
زهٔ پهٔ تول حال دَ دې اسير خبر شوم
اوس خو عکسو نه هُم حالونه وائي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ آزادۍ، اَمن او مينې وطن
مقتل مقتل، زندان زندان شو راته
خدايه څۀ ؤشو او لا څۀ به کېږي

آزار مو واخِست دَ جمال او جلال
شال او شړۍ لکه خشاک سوزېږي
مونږه خپل کور ته پردے او رراؤړے

خدايه ! ما واخلې يا قيامت راولې
مانه خو دغه کانې نۀ شي ليدے
چې تور کارغان سپينې کونترې ووړي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڅۍ

مُشک مې پۀ دراو پۀ دیوار ؤشیندل
لاره ، کوڅه مې کړه ترمکه پۀ اوښکو
خو یار مې سور شو لاړ پۀ اس دَ هوا

دَ سپینې څڼې دَ سرو لبانو پۀ نوم
"ما پۀ سپوږمۍ باندې ګلونه کرل"
خدایه ! دا خوب مې بې تعبیره نۀ کړې

دَ ځیګر وینه چې مې ؤسېزله
قام له څو اوښکې مې ډالۍ راوړلې
خو ! ړاندۀ خلک پۀ ډیوو څۀ کوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَاجل کومے مې سندره کړلو
زۀ خو پۀ مړو زړونو کښې ساه راوَلم
چې ما مړوي نو مرګ دې خپله ؤمري

ما چې دې زور ته دَ يادونو کتل
زړۀ ته مې خيال دَ هر تدبير عبث وو
غرق شي سېلاب ته چې بند ونه تړي

راغلې ما وژنې ، نو څه! ؤمې وژنه
مرګيه ! ؤلې لاس او پښې دې رِپي ؟
مونږه اوس هاغه پښتانۀ خو نۀ يُو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼې

خپله قصاب او دَ مورېي څۀ باور ؟
خپله پۀ ځان دَ دې مرګي څۀ پته!
ځکه چړې دَ لاندې ساه اخلمه

اجَله! ژاړه تۀ، زۀ نۀ ژاړمه
تۀ چې مې ؤوژنې؛ زۀ لا ژوندے شم
مړ خو هغه شي چې ناموس ئې ورک شي

شرې مې څۀ لړه خيرئنه شوله
چې دې بيا سترګې دا سې سپينې کړلې
دَ دُنيا رنګ مې ايله اوس ؤليدۀ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

دَ خپل آزاد وطن بـېــرغ مې پهٔ لاس
ستورو ، سپـــوږمۍ نه هم پهٔ بــره تلمه
دَ دغه خــــوب راله تعبیــــر وٴبـاسئ

چې خبـــر نهٔ یې پهٔ تېـــر شـــوي پرون
نـــو خنګه زده ئې پهٔ راتلـــونکي سبـا
دَ نن پوهٔنې خــــو ناپـــوهه کړې لا

تهٔ چې بـــازونه پهٔ قفس بنـــدوې
لا تـــرې مَخُــوکې او نوکـــونه آخلې
بیــا دَ کارغانـــو "بدمْعاشيّ" مهٔ ژاړه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېئېزې

ما وې: دا زلفې دې وې سپورې اکثر
څرې کښې هغسې ګلان نهٔ تومبې
وې ئې: اوس کلې ته سپرلې نهٔ راځي

لا رِم آسمان ته دَ بخت ستورې پسې
ما وې: تختې نه لر دَ تخت ځای ته شه
وې ئې؛ نو تا سو خوشهٔ هم ؤخوځئ

دا لوی آسمان پرې تنګېدلے خو، نه
دَ زرهٔ دنیا به مې روښانه وے لا
دا سې سپوږمۍ کهٔ یو، دوه، درې نورې وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپېيزې

سترګې مې دواړه ډکې شولې
دَ زلفو ياد په زړه راؤورېده
مابنام دے ناست يمه دَ سيند په غاړه

آسمان دے ډک له ښو ښو برخو منم
خو لوى مرام لره به لوى جوړېږې
"ورې دې دَ بام دَ ګيا خوب نهٔ وينې"

زهٔ دَ سپرلي په آب و تاب څهٔ کوم
زهٔ دَ ورشو آب و ګيا ژاړمه
دَ شپونکي ځاى خو خراړه نهٔ شي نيوے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

نن چې په لار کښې مخامخ راغے یار
وې ئې: منم ؛ خو دَ زړهٔ حال ؤوایه
سترګو مې وې ، خو پکښې اوښکې راغلې

ما چې زاهد په مېخانه کښې ؤليد
په خپلو سترګو مې یقین نهٔ راتلو
ساقې وې: پوه نهٔ شو دَ ورځې راغے

زلفې ئې تاو خورې دَ رخسارو په سر
سترګې ئې سرې ، بانهٔ ئې برند دي اولاړ
چې نن به څوک دَ قتل وار تېروي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

بُلبُل پۀ ماته څانګه ناست ژړل ئې
"سرې خُولې غوټۍ مې څۀ پۀ هیر لاړلې"
چې دَ ښار خلقو کفنونه ګران کړل

کۀ خپله ښځه دَ چا حُوره وي هُم
پردۍ بدترې نه ابتره ښکارې
ښې ښې مېرمنې لاړې وینځې شولې

مُټې زما پرتې دَ بل اُوږو ته
پۀ ما چلېږي ګزارونه کوي
دَ وخت پۀ دې جبر به څنګ نۀ ژاړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڼزي

څوک ئې لهٔ ځانه پــرېکــوي چرې نه
البـــته خــُـور مــُـټه پهٔ غـــاړه کــړي لا
زهٔ چې رنځور شـــــومنو تا پرېښـــودمه

یو څوک خوشحـاله وو چې لُور ئې وُشـوه
ما وې: څهٔ! ښه ده جهالت ختم شــو
هغه وې: مــړه! اوس بــه روغه وُشـــي

زمونــړه سیند ته یوې شپـــې له راشــه
چې دَ چَــړونو او چَــرو پهٔ ژبــه
واوري! چُپیا کښې دَ فطرت سـنــدرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

شمع محفل ته چې رڼـا وربخښي
دَ دې په ځان بـاندې خپل څۀ تېرېږي
دغه يو سـوچ کله چا کړے نۀ دے

څو کۀ ښـاغلي اتلان غوارمه
مګـر دا خـونې هغه خونې نـۀ دي
"دَ کارغۀ جالې نه خـو بـاز نۀ پاخي"

راځه ! دا خپلـې دَ هُنـر خبـرې
مونږه دَ وخت لوى عدالت ته پرېږدو
تـاريخ پۀ خپله دے بې بـاکه مُنصِف

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

کوتوال چې پورته شو او ښار ئې لوټ کړو
دې ته قاضي "پېشګي ساتون" ؤوئېل
دَ ضرورت دَ نظرېې صدۍ ده

جُمات له غُسل ئې په وينو وركړو
خپله ئې ځانله په صُبا ؤلامبل
چا وې "سيّد" دے دَ وخت لوی صوفي دے

خپلوي ، دوستي خو دَ وجُود په قدر
هسې چَتې ګيلې مانې مهٔ کوه
پهٔ ماندګۍ کښې خو خپل سبورے تښتي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ ځـــوانئ زور کچه تـــوبــه نۀ مني
واعظـــه ستـــا واړه کـــړان عبـــث دے
اوبـــو ته بند دَ شکـــو نۀ تــړي ثوک

دَ مازيګـــر شفـق دَ سيند پۀ غـــاړه
او دَ چېتر "تر تر" کښــــې تال دَ بـــوډئ
غـــواړي زما او ســتا دَ ميني پېـــوند

وريځې غړو سکے غړو سکے راشي پۀ نمـــر
دَ رنـــا وړانګې تـــرېنه ثيـــره وَهي
زلفې پنـــه پنـــه پۀ مـــخ عبـــث اړوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

کۀ خلۀ دې چُپ او ليمۀ بـند ؤسـاتې
خو دَ زړۀ راز بـه دې پټ پاتې نۀ شـي
دَ ګلـو حـال وي دَ ورمـو پۀ ژبـه

زۀ ګـوته بـره ثُـريّا ته نيـؤم
دَ هغۀ سـترګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې بـه وينـي دَ لېـلا خالونه

هسـې عبـث ده چې دَ غېـر غمـازنه
چـرته دَ ښې خبـرې طمع کوې
دَ مـات منګـي نـه آواز روغ نـۀ خېـژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

آسمان کښې کورم دَ وریځ غرو سکې ته
زما دَ یار پکښې تصویر جوړ شوے
خدایه! اوس باد لۀ کومې رامۀ ولې

صبا چې راشي دَ قفس په لوري
زۀ ترې پُښتنه دَ ګُلشن وکړمه
سترګې ئې ډکې شي؛ ګویانه نۀ شي

چې لور په لور ورله حالونه وایي
هغې صبا له بې تپوسه څنې
ماله په تشه خلۀ قسم راکوي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

کۀ خلۀ دې چُپ او ليمۀ بند ؤساتې
خو دَ زړۀ راز به دې پټ پاتې نۀ شي
دَ ګلو حال وي دَ ورمو پۀ ژبه

زۀ ګوته بره ثُريّا ته نيوم
دَ هغۀ سترګې ښکته خپو کښې ايله!
خاورې به وينې دَ لېلا خالونه

هسې عبث ده چې دَ غېر غمازنه
چرته دَ ښې خبرې طمع کوې
دَ مات منګي نه آواز روغ نۀ خېژي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېیزې

واده، اختر کښې دَ رشتې په غرض
هغه په ځان چې سپین پوډر ؤمخې
ته ورته ښې تورې چشمې واچوه

دَ موزیکې نه ځانته کیښے غوَره
طمعې، آسرې نه خپله هڅه ښه ده
دَ بل څادر باندې څوک مُلا نۀ تړي

تګے دَ شکې ځل ډنډوکے ګنې
اوبۀ بکیانو وَته بېرې وایې
په سخت ساعت شي نظر کیرې بیرې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

کوځې، چنې مې بلا ؤکتلې
ځان مې يو چرته هم پیدا نهٔ کړلو
دا تور دَ تا پهٔ سترګو پورې نهٔ شي؟

دا چې لهٔ ځانه ستورې اور واخِستو
پهٔ شپه دَ بر آسمان نه ؤلوېدلو
دهٔ ستا جبین باندې سُور ټیک ته کتل

هغه حُجرې او هغه خُونې دي خو
دَ سیالۍ سترګې پهٔ چا نهٔ خوږېږي
دَ ښو ځوانانو میاندې بُورې شولې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

دَچا دَ سترګــو او بــارخــــو پهٔ مینه
کله نـــــرګس ، کله لاله ښکلــــؤم
ذوق دَ جنــــون مقام ته ؤرسېـــــدو

شـــپه ده ، مېره ده ؛ وائیم ستــــورو وَته
ماتــه دَ یــــــار دَ حَـــــرم لار ؤښـایئ
وائي ګرېوان کښې دې خپل ســــر ننه کړه

مـــخ دې چمن ، لب او رُخســــار ګُلـــونه
دَ خط او خال بُلبــلان ښـايي ســـــره
خو دا دَ زلفــو کاغې "شـــې" کړه تـــرېنه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځي

دربانديِ سپورے دَاقبال کؤمه
زۀ یئم هُما، اوږے شاهين خو نۀ یئم
لکه کونتره چې اوتره شولي

ستا يو خبره مُعتبره نۀ ده
خو زۀ ګُمان خپل بدؤلے نۀ شم
خبر دے راځه! هغه زړې نوې کا

پۀ اژدهام کښې دَ خود سره رامېل
پۀ تېل ماتېل کښې دَ بې واکه وږمو
دَ خیال پۀ تال وهم جُوتې دَ وصال

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيځې

دَ حد نه هُـــور ته ربـــــر بدلي کۀ يُـــو
چــې دَ پُښتـــو جنډه مو هســـکه ربي
پۀ ننګ او پت بـــه مو پښت پُښت نازېږي

تنکـي تنکـي پۀ ښکلا ســيال ګُلـــونه
ځي بـــل دِيـــار ته آب و ګِل پۀ خاطـــــر
څۀ مو ســپـرلے ، څۀ آبــــادي دَ وطن

زما کمے بـه دې محــفل کښـــې وي تل
پۀ غير غماز بـه خوا پـــوره دې نۀ شـــي
دَ ټاټ پېـــوند بـــخمل کښې چر ته لګـي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېځې

پهٔ یـــو ګُلشــــن بـه لمبـــې پـــورې نهٔ وې
ګُل او بُلبُــل بـــه خـــوند لهٔ ژونـــده آخلـــې
کهٔ دَ بــــارودو کارخانې بـنـــدې شـــوې

دَ خپل ارمـــان ځلـــې ته اودرېــــــــدمه
اوښکې ، سلګۍ مې ضبط کښې پاتې نهٔ شوې
خپل مسیـــــحا چـــاته قــاتِل دې نهٔ شـــې

دَ پـــــارُوګانـــو هُم آبـــــا یئمه خـو
ستـــا پهٔ کمځیـــّـو مې قابـــو نهٔ راځـــې
پهٔ ښــامارانــــو اُودې نهٔ چلېـــــــږې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

ذوق ئې دَ مرګ لۀ خوبه پورته کړلو
ستا دَ پانزېب او بنګړو شور ته سلام
راګونه پر برېده چې پېسې وګټي

ما درته وې زلفې دې مۀ راسپړه
وږمې خو دې بېرې چُغل خورې وي نو
کلي پۀ کلي دې ندوره جوړه ده

لب او رُخسار ته دې لالونه ايرې
دُرشهوار دې تر غابنونو خجَل
ګُتو ته هسې تَش شَوَلي اَچوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېځې

دَ بــــر پتـــوَر پټکـــي شــمله او جـــرګه
کنــــډر حــجره دَ ســيالئ ځۀ جـوګه کړي
چې دَ پښتــــو خُـــونه ميراته شـــؤله

پښتنـــې خو بندې ننګ او پت نه ډکــــې
لۀ ســـره تېــــرې وي دَ ورونـــــو پۀ ســر
خاورې شـــه! خاورې چې وي ګرانې پۀ چا

تېـــرے ، جفا ، خَشـــم او مكــــر ، فـــرېب
پکښـــې به يــو راســــره ؤنۀ منـــې
يـــاره ! "خپل عېب دَ وولو مينځ وي كنۀ"

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپيړۍ

دَ اصل ، نقل مانــــې مۀ لټــــوه
دَ حق ، ناحق پته هم ګــرانه ده اوس
دا دَ "لېبل او اشتهـــــار" صدۍ ده

کسۀــــو ته ستا چې غلے غلے کسم
ورک شوے ځان ګورمه غل خو نۀ يم
دا دَ بانــــو سپاهيان دي پوهه کا لږ

دَ تَبـــر مارو مُتــې شلې شه چې
ښاخ ئې دَ بېـرې هلهو پرې نښــودو
ما به دَ تـــال لوئې جـــوتې ته کتل

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

ستا دَ عزت او دَ ناموس په خاطر
ما چې دَ ځان نه بنجاري جوړه کړے
خو ؤلې سترګې اوس تۀ نۀ تورَوې

دَ خلق په واره وسائلو باندې
څو اژدران خپله سینه اچوي
ترڅو به ژوند دَ مرګ لۀ خوْلې شوکوُ

مونږه دَ پوهې طرفداريُو مګر
تګی برګی ته خو تعلیم نۀ وایُو
دارې ته واچوي آستر دَ قانون

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریڅي

دَ چا په وَس او تدبیر نۀ یُو ایسار
نۀ خو ناپوهه، نۀ کمزوري یُو مونږ
خنډ دَ اصلاح یو تت اُمید وُګڼه

هر استعمار خپل دلالانو باندې
دَلې رنګ رنګ عنایتونه کړي
دا ځېنې برخې آسماني خو نۀ دي

په بخششونو دَ اورنګ پاللې
په خطابونو دَ فېرنګ نباغلي
مونږ نه ناره دَ "زنده باد" غواړي..!

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

دَ خوارۍ حد مې تمام کړے باندې
هيڅ يو اينځر به مې کيکر نۀ شي خو
کۀ لۀ آسمانه مې کمے رانغے

دَ ديدن "خبر" دغه دے ۆرمه ځمه
دَ غمازانو خۆلې دې وازې اوسي
ګدا دَ سپو پۀ غپا نۀ جاروځي

مدام چې حُسن دَ تخليق ستائمه
دغه ده مدحه دَ خالق دَ قدرت
ځم حقيقت ته دَ مجاز پۀ لاره

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅي

حــق او انصاف دَ تـــوازن تــر ډکه
پســـي فطــرت او بيا دَ حُسن مقــام
ورســتــــو طاقــت او آخر آمــر مُطلق

يـــا رته زما پهٔ ســتر ګــو ؤګوره لږ
چې خپل ګُمان دې پهٔ يقـين بدل شـي
دَ حُســـن ذوق ته بــه فجُــور نهٔ وايـې

درُشـــت خوبي خو ئې جوهر دے لکه
زمــا پهٔ ډ بـــــره ژړا اُف نهٔ کـــوي
دَ کانـــې زړهٔ پهٔ اوبو نهٔ پســتېـږي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درپیڅي

سـتـرګې مې ډکې وې ما توی نۀ کړلې
تَله ، پارسـنګ ، او پېمانه چې نِشـتـه
دُر پۀ صدف کښې هم بـنـد پاتې نۀ دي

ستـا دَ بـار خــو نازکــي دا رنګله ده
دَ خــولَو څاڅکي پـرې هم نۀ شـم کتے
دَ زړګـي آه ځکه قابـــو کښـې سـاتم

هغې زما دَ دیـدن شـــوق وَتـه چې
نـن دَ جمـال دَ ذوق جنـــون ؤیېـل
پۀ محبت بـانـدې بـه ویـنـا ړمه اوس

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيزې

پۀ ګارې وارې ګرېوان نۀ يمه خوښ
خو دَابکارو دَ خندا لېونے
آباد سحره! دُعا ماته کوه

زما پۀ خون دومره آواره شؤله
لوړه ، ژوره ئې ترپامه هېڅ ده
مخه دَ زور يوه بلا نۀ نيسي

ښه او نا ښه بدي کښې نۀ وي ګوره
بيا هُم چې خوامخوا پُښتنه کوې
دَ تنګ نظرۍ نه تنګ دستي غوره ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېيڅي

ملک دَ پښتو دے ، سر په ستر ګو منم
خو دَ موقعې محل دا دومره لحاظ؟
چې په يقين باندې ګمان غالب شي

دَ نظر ورانګو مې تيارې غوڅې کړې
ستا دَ چار ګُل غمے هُم ؤبر بښېدو
ستورے اوس زېرے دَ سبا راکوي

دَ خپل ښائېست دَ آب و تاب په خاطر
کښئو زما ته سپېلني لوګے کړه
آئينې عِجز نه حېرت اخېستې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

درېڅې

ژوند بـه پۀ خوند او وقـار څۀ کوي اوس
چې پۀ بـــازار لکه غلام ارزېـــږي
دا لوبــه جوړه کړه هم ژوو خپله

چې فلسفه کښې شي ناکام فلسفـي
نــو لېــونے شــي اوتې بـــوتې وايي
پۀ عامه پـــوهه دې خوشحـــاله کـــړئه

پۀ تصوف کښې چې خطا شــي صوفي
نــو دَ الحـاد پۀ کــړو وړو ســـَـــر شـي
ساده ايمـــان باندې شاکــــره اوسه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دوېمه برخه

رباعياني

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعيانې

بد شي لۀ بدو اوښۀ دَ ښو نه
خوی دَ سړو شي مګر سړو نه
څوک چې دَ اصل نسل نه روغ وي
کار دَ پُښتو هم بويه هغو نه

موسُوم پۀ ساده وي دَ لارې مَل کا
چې ياد پۀ غل وي لۀ ځانئ بيل کا
ډېوه دې بله دَ خپل شعور کا
دَ ژوند پۀ لاره سِهل مزل کا

Pukhto.Net
www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څنــې دې ســپــورې رنګ دې تک تور دے
وضع دې ورانــــه کـــړه دې کـــور دے
څـــو بـــې همت ئې نـــو بـــې قـدرت ئې
ژونـــد لـه یو ســا دې لهٔ بـلــه پـــور دے

وطـــن تـه راشـــه جـــوړ مرغـــزار دے
پهٔ للمـــو، دشتـــو هم اوس بـهـــار دے
چـــې ورتـه ګـــورم زړهٔ مې پســـخېـــږي
ګل خـوا تـه ګل دے یـار ســـره یـار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

زیــــر مازیګــر کښېږي دَ ســــینـــد پهٔ غـــاړه
ساقــي مُطـــرب وي راســـــــــــره دواړه
بــــــــــد پامي تـــوله وي ښپـوَ د لاندې
لاس پهٔ نـــامـه وي خــــوښــــي اولاړه

دا کــروَنــــده چېږ دَ هـــریــــو ګُل کړم
پــــربنه سمســــــور به دَ تــا کـــاکُل کړم
ګُتــــــــــه پهٔ خلهٔ بــه درتــــــه ســنبُل کړم
ستـــا پهٔ ثنـــا بــه هـــر یـــو بلبُل کړم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

دَ ژوند په سر مې غمونه پنډ دي
دا چې مې ستر ګو کښې اوښکې ډنډ دي
کهٔ وخت ایسار کړم کهٔ بخت بیدار کړم
نهٔ موم ښاده دي له بس شنډ دي

څومره چې ؤسوم زړهٔ ئې لا یخ شي
زما په آه ئې څکه اَخ اَخ شي
پهٔ ډک محفل کښې داسې راشا کا
غواړي چې ماته ناخوالي مخ شي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

څۀ په سُرور يم څۀ په سُرُود يم
نۀ په خپل سُوداو نۀ په بهبُود يم
خلک دَ نښت نه هم خپل ځان بُود کا
زۀ شته وجود کښې نيست او نابُود يم

پۀ ژړا زاړي پۀ وير مامُور دے
کۀ څوک مالک دے کۀ څوک مزدور دے
د جدل اور دے وطن تنور دے
ايره ئې واخله روغ کۀ رنځور دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

کۀ نۀ څۀ ږلـــورې او نۀ څۀ پېـــرې
بيا هم لګيـــا يې ګوتې دې شمېـــرې
يـــو ذره غـــم وي پۀ ځان ئې غـــر کړې
واړه ښـــادۍ کړې دَ تـــا نه هېـــرې

پۀ تـــوره شپه کښې دَ آسمان ستـــورې
پۀ سپين جبين دې سور ټپک ته ګورې
نـــرۍ خۆله دې پۀ بـــارخـــو ښورې
ځکـه خو پـــرخه پۀ لالـــه وورې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

ژوند نه خوند لاړ دے هسې دوران دے
خلک تول وړے تش سود او زیان دے
دود و دستور څۀ خپلوي ، دوستي څۀ
پت او الفت خو تش پۀ زبان دے

لړ را بهر شه لۀ خپله ځانه
چې څۀ خبر شې لۀ درست جهانه
قدم بوسي به دې بحر و بر کا
خو زړۀ دې لوی کا لۀ دغه تانه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

غـــرږ دَ جرس دے وختدَ پاڅُون دے
دغه خُوَځَښت خو دلوی ژوندُون دے
مُرغ او مُـــلا هم کـــړے آذان دے
دَ مرګ پۀ خوبلا اودۀ پښتـــون دے

دا چې بـــې نیـــازه لۀ زۀ او تۀ یْم
پۀ زۀ کښې تۀ ئې او تـۀ کښې زۀ یْم
داســــې زما چې ځبګـــر او زړۀ ئې
ځکـــه دا ســـتا پۀ لب و لبمـــۀ یْم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیانې

بیا نوبهار چې پۀ باغ و راغ وي
ساقي، مُطرب وي چنګ و ایاغ وي
قاضي کۀ ایښے پۀ کرښه سر خپل
شیخ به تسلیم وي جوړ به فراغ وي

رڼا دې بیرته ښکاره اثر کا
چې تُورې شپې ته کړه پۀ سر کا
رنګ او نور داسې سره پیوند شه
دَ سیالۍ ډک چې دَ ژوند سحر کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

حُجره، جمات دے کنډر، کۀ کور دے
لمبه لوګے شو بل پرېنه اور دے
روښي دَ ممات ئي خلکو ته روڼ کړو
مخ دَ حیات اوس دومره تک تور دے

چې سره ناست یُو زۀ او یار دواړه
دَ رنګ او نُور شپه دَ رود پۀ غاړه
لۀ هسکه ستوري پټ پټ راګوري
دَ غر پۀ سر هم سپوږمۍ اولاړه

www.pukhto.net

رباعیاني

دَ بد مرغیّو هر یو شبخُون ته
چې یو لښکر شي ګران دي پښُتون ته
دَ ورور پهٔ لاس کښې دَ ورور ګرېوان دے
څنګه به سم شي دَ زیست سمون ته

دا ګُرز دَ تندر نهٔ دَ آسمان دے
خپله سېزلے مونږ خپل آشیان دے
ذره ګُرم نهٔ دے کاتب دَ برخې
دَ ځان دُښمن مو پهٔ خپله ځان دے

(c) ketabton.com: The Digital Library

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعیاني

چې کله غوړ یې، دنیا راز غلي
خو چې لږ سپور شي تول ګنه تللي
دغه دنیا ده، دغه ئې رنګ دے
چې پرې تکیه کا، هغو ژړلي

قدرت طاقت به نور څومره غواړي
په قرقره به تر کومه ویاړي
دومره دې زور وي دغه دې زغم وي
چې نوک دې خوږ شي نو ورته ژاړي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

رباعياني

ګورې کرکنې، غوارې ممانې
خو ښندوې تۀ، اوچې بکيانې
لا دا منم چې، پۀ لاس به درشي
اربړې ترُشې، څو اوچې پانې

پردي مالونه، پۀ خېټه نغارې
لوی لوی ملکونه، پۀ واک کښې غوارې
حرص څۀ دومره، ړوند او بې حِس کړې
خپله پۀ ځان اوس، خښوې دارې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دریمه برخه

لنډې نظمونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ تندرونو په شپه

په نوم چمن کښې پانړه، څانګ نه لرې
دغه تنکی، ښکلې معصومه غوټۍ
وي بې آسرې، خپل مور او پلار ئې نه وي
لکه وړه يو څوک يتيمه جينۍ

دا تکه توره بلا شپه چې راشي
ډکه درنه وريځ راؤچليږي
اسمان کښې واړه تندرونه هم چې
له زوره ؤپړقيږي، ؤډزيږي

وايه! نو اوس دغه معصومه غوټۍ
کومې سائې، کومې تنې له ورشي
لکه ماشومه، بې آسرې يتيمه
په دغه وخت دَ چا سينې له ورشي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

جرأت

راتــه ؤكــړه يــو نظــر
ســـر تر پايه سراســـر
لكــه زهٔ يــم لوغَـــړن
بــل بــه نهٔ وي يو بشــر

نــهٔ اختيــار لــرم دَ دم
نهٔ مې واک شته دَ قــدم
دَ اظهار معصوم خواهِــش
ســـتا پهٔ رحـــم او كَـرم

دا بـــــندي يم كهٔ ازاد
دغــه داد دے كــهٔ اهــداد

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

احساس او تنګ

هغه شپه چې مې درد پام کړو
هر ستم دَ خپل جانان ته
دواړه سترګې شوې راډکې
بیا مې ؤکتل آسمان ته

بس ! یو آه مې له خلې ؤخوت
په اسمان کښې سره لمبه شوه
ښکته زمکه هم لۀ ویرې
بوربنېدله زلزله شوه

خو ! دې وینې بیا په دَو کړم
په اجل ئې پېرزو نۀ وو
زر زر لاړم ورله خوا له
خو جانان په خوب اوده وو

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

څو چې وینم

بل یو هیڅ په نظر نشته
په کوڅه او په بازار
یو مرګے دے چې ئې وینم
سینه چاک کړئي اوار

یو زندان دے، بل مقتل دے
که ډا کلے دے که ښار
هم حجره هم په جمات کښې
جوړ یو درز دے دندوکار

نۀ اختر شته نۀ شوقدر
نۀ مېلې شته، نۀ څوک یار
در په در خاورې په سر به
څۀ ژوندون وي څۀ روزګار

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

اے نجیبه! اے شهیده!

دَ پښتون دَ چمن ګُله!
دَ دښمن دَ سترګو خاره!
سرداري د رنه لوګے شه
دَ وطن دَ سر دستاره!

نهٔ ډیوه شته چې کړم بله
نهٔ ګلان شته چې ګېډۍ کړم
دا څو اوښکې پښتنې دي
دَ تا روح ته به ډالۍ کړم

ملامت د رته ټول قام دے
دَ تا روح ته مې سلام دے
اے نجیبه! اے شهیده!
دَ تا روح ته مې سلام دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَ روح کرب

څو کۀ ســـــترګې کړمه پټې
او زۀ نـۀ ګـورم یــو لــور تــه
یـا مـې غـوږ هـم هـډو نـۀ ږدم
هر کوم غږ او هر یو شـــور ته

دغه لمس هم پســـې شَل کړم
او دا ژبـــه هم اوده شـــي
کۀ مې جوش لۀ لاســــه ورکړم
بـــیا هم هوش پســـې چپه شـــي

خو! دَ روح ســـره بــــه څۀ کړم
هغـــه لار او چــــار رانښایـــه
کنه! دلته اوس بـــــې وس یې
دَ درد کریکه مې بـــیا ســـتایه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

دَور

هغه سترګې چې ئې سرې دي
په جهان ئې ملازې دي
هر څو اخلي ازارونه
دعاګانې وریسې دي

مونږه خوار له درداو مینې
هر ارمان مو وینې وینې
بې وسې مو اتبار وو ړے
دَ هرچا دي سترګې سپینې

دا دنیا ده، دا ئې کار دے
دغه وخت، دغه روزګار دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

نظمونه

پښتون زلمي ته

پهٔ شعور باندې بینا شه
دَ دستور ښخه آګا شه
ننګ او پت خپله ښېوه کا
او الفت هم سروپا شه
پهٔ مېړانه او غېرت کښې
تهٔ دې یاد لکه پخوا شه
آزادي کهٔ خپلوا کي ده
تهٔ پهٔ دواړه سرفدا شه
ښهٔ هنر دے او کهٔ علم
پکښې لاړ ترا نتها شه
کهٔ خرد دے، کهٔ جنون دے
پهٔ خپل ځای پکښې یکتا شه
ځان خبر لهٔ خپل پرون کا
او بیا زده دې لهٔ سبا شه
مفکر شه، مصور شه
هم عمل او هم سودا شه

هم الوت شه، هم رفعت شه
تهٔ هما او تهٔ سما شه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

ثلورمه برخه

غزلونه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

لو یه ورشــو دَ پښتنو کۀ بــې بــهاره نۀ وے
ښکلې هو ســی بـه دَ دامانې دومره خواره نۀ وے

منګې تیکرې، ګړونج ټوټې، جونه تارتاره نۀ وے
زمونږ دَ کلې دَ ســیند غاړه بــه اوزګاره نۀ وے

لکه ماشــوم بــه کټورو پســې لاس نۀ جګوم
خو سپل دَ زاڼو دې آسمان کښې بې قطاره نۀ وے

زما دَ زړۀ کالۀ ته ګوټ داســې ممکن خو نۀ وو
کۀ ســتانظر ســره زما دَ ســترګو لاره نۀ وے

چا بــــه زما نه دَ لالا ګلونه څنګه ربــــــل
داســې کۀ زۀ پۀ خپله خاوره بــې اختیاره نۀ وے

تا بــه زما دَ کامرانیو جنډې هســکې لیدې
زما دَ ژوند کۀ دَ بـــــلا پۀ کوڅه لاره نۀ وے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پهٔ تحـــویل دَ توره شـــپه خنګه خطا ځم
پهٔ دســــتور دَ دې وطن څومره وېړیا ځم

دَ فنا دَ پروانې تحـــــــــــریر ته وایئ
پهٔ دا لاره بــــه وجود ته دَ بقــــا ځم

دَ اجـل کومے هـم واز دَ ژونـد پـهٔ لار وي
زهٔ خود ســـــر دَ زمانې پرې خامخا ځم

مـا دَ ګلـو غنچـه ؤلیـده کاکـل کښـې
اوس دَ خیـال پـهٔ یـو جوتـه تـر ثریـا ځـم

څو پهٔ ما دَ یار دَ ســـــبوري ورېم لګي
پســـې زهٔ بـــه دَ خپل وَس تر انتها ځم

اوس دَ کلـي نغارچـي وتـه نـارې کـړئ
نن دَ یار دَ زړهٔ کالهٔ وَته افشــــــا ځم

مګر جنګ دَ هغه ســــترګو سهل نهٔ دے
خو پهٔ داړ ســـــره دَ ګردې پښتو نخوا ځم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ما ته ئې وعده نشته ده
نوې بهانه نشته ده
خدايه! ما زيګر ته خَبر!
داسې تماشه نشته ده
هسې جرس غږ پسې
تللې قافله نشته ده
ستا همنوايۍ سره
دلته يو تپه نشته ده
ياد شو لکه بل مشال
ډاډ اوس بدرګه نشته ده
اوس راځه! خوبونو کښې
خلکو نه پرده نشته ده
ياره! وضع، قطع دې
ښکلې پښتنه نشته ده

رِند دې مېکدې ته ځي
مونږ لره حجره نشته ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ګړاوې سترګې بلا ګړې کا
خُون آشنامې لا ګړې کا

هر ارمان نه مې سَر پړې کا
ځه! اوس جوړې مُنارې کا

زما کسُو چې برعکس کړې
نورې ماتې آئينې کا

خُوله به نۀ غواړم خو راشه
لرې بند دَ خلکو خُولې کا

مُقدم پت او اُلفت دي
نورې وروستو تقاضې کا

شيرين يار دې ځنې ستايي
بلاګانې ورپسې کا

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې په مونږه باندې سره راځي
ستا دَ اننګو زړه له چې څه راځي

ماته دې یادونه زور ګیرې ښایي
کور ته مې دَ زړه په دبواله راځي

خلک به په شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غله راځي

تا به دَ نظر غېږه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته له لیمه راځي

پام کوره! له سترګو مې ونه لوېږې
توی اوښکه لیمه وته بیا نه راځي

سترګو دې په رَپ کښې قیصه ختمه کړه
اوس به عیادت له خلک ښه راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ خاطـر د اغيارانـو اخګـر پرېـوت
چې پـهٔ مـا د يـار د مينـې نظـر پرېـوت

کمتـري او عـاجزي مـې هومـره زور کښـې
د انـا او د غـرور هغـه غـر پرېـوت

دَ نُور شمع چې جلوه شوه ، ډک محفل کښې
پهٔ پرده دَ خلوتيانو شــــــــــرر پرېوت

نور بـه څهٔ ئې دَ قـامت عظمت بـيان کړم
پهٔ ســجده ورته سُنبــــل او نښتر پرېوت

نازک خيال چې مې بادشاه باندې اړ نهٔ وو
لاړ فقير غوندې تور خال ته پهٔ در پرېوت

شــوخ نظر راښخه ؤنغړد ډکو ســــترګو
کهٔ مانبام سيند کښې ککوړے دَ نمر پرېوت

زهٔ لا کله ســــــــتا لهٔ غمه فريادي ووم
خو دَ دهر هر الم مې پهٔ ســــــــر پرېوت

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

داسې چې پۀ مونږه باندې سرۀ راځي
ستا دَ اننګو زړۀ له چې څۀ راځي

ماته دې یاد ونه زور ګیرې ښایي
کور ته مې دَ زړۀ پۀ دېوالۀ راځي

خلک به پۀ شپه غُټې سمبالې ږدي
مونږ باندې دَ ورځې رڼا غلۀ راځي

تا به دَ نظر غبږه پرانېستې وي
اوښکې مې اوس چرته لۀ لیمۀ راځي

پام کوره! لۀ سترګو مې ؤنۀ لوېږې
توی اوښکه لیمۀ وته بیا نۀ راځي

سترګو دې پۀ رَپ کښې قیصه ختمه کړه
اوس به عیادت له خلک ښۀ راځي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تهٔ کهٔ رڼا پېژنې
بیا به سبا پېژنې

سترګو کښې غلا پېژنې
دومره حیا پېژنې

لاړ کهٔ غیرت لهٔ تا
بیا خو به ما پېژنې

زهٔ دې لکه سپوږمے شوم
تهٔ به مې لا پېژنې

ننګ او پت دې کله زده
جور و جفا پېژنې

دا دَ زړهٔ پرهر کسه
خپله ادا پېژنې؟

ټول دې لهٔ هر خوا بدخوا
لږ کهٔ همخوا پېژنې

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ستركې دَ حالاتو راته ورانې دي
ذوقه! دَ سيالۍ خبرې ګرانې دي
غشو دَ ستم ته سينه تانې دي
شوقه! تلوسې دې پهلوانې دي
يا دَ بنجارې لۀ خوارۍ مات دے زړۀ
يا دَ ګلې جونه ځان آسانې دي
نۀ هغه نسيم شته، نۀ وږمې دَ ګل
هر لورې ته سپورې هواګانې دي
قدر به دَ اوښكو څۀ درزباد كړمه
دلته كښې چې وينې هم ارزانې دي
كسو كښې مې عكس دَ حسن امر شو
ټولې آئينې ورته حېرانې دي
زور د تفكر ئې راته هېڅ كړلو
چاوې؟ دَ كاكل غوټې آسانې دي
ستا دَ نظر وړانګې ستا تر ځانه شه
اوس زمونږ دَ ذات زرې تابانې دي

بېرته مې دَ ستركو چينې تاندې كړې
تاوې! هوسۍ ترې دَ دامانې دي

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

تکے خال دي که نایاب دے
څاڅکے او بنکه ئې حساب دے

په غانتول او په زَړيدي مې
کړے سود ستا دَ نصاب دے

ځار دَ تا دَ مخ لهٔ آبه
چې خوَلې خوَلې ګلاب دے

مخ او زلفو رانه هیر کړه
کهٔ حساب او کهٔ کتاب دے

ستا دَ زلفو دَ تسخیر مې
بې تعبیره لا هر خواب دے

زیر و بم ئې ننګ او مینه
ګنهٔ سُر دَ ژوند رباب دے

شیرین یاره! لب ئې ستا یه
څو پهٔ اور دي زړهٔ کباب دے

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

پـهٔ آب دَ مینـې مـې وینځلے د ے زړهٔ
لهٔ هر یو خیرې مې ســــاتلے د ے زړهٔ

هر څو مره ګران او کهٔ ښاغلے د ے زړهٔ
پهٔ یوه خلهٔ مې ســـتا منلے د ے زړهٔ

نن ئې دَ ســتر ګو پهٔ رموز کښې ؤوې
ســـتا ؤلې دومره غلے غلے د ے زړهٔ

خلهٔ یو ګیلې له جوړؤلے نهٔ شـــــې
څنګه لهٔ خلکو دې اوښکلے د ے زړهٔ

څو وو پهٔ څوکو دَ بـــانو چُور شـــو ے
پـهٔ تـار دَ زلفـو مـــې ګنډلـے د ے زړهٔ

تیارهٔ ئې خوب لـه دَ مړوند غوښتلـه
خو شـــیرین یاره! ما غندلے د ے زړهٔ

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

ایله چې خلې له مې راتله ماته شـــوه
څو مره کچه کښې مې توبه ماته شوه

لا خو مې اوښکه یشـــــبدلې نۀ ده
چې ستا پۀ مخ باندې خولَه ماته شوه

څېرې ګرېوان مې ورته مخې ته کړو
دَ هغې لاس نه آئینه ماته شـــــــوه

دا مړاوې سترګې او باریکه مُسکا
دَ ګل توله، دَ جام نشـــه ماته شـــوه

سپوږمۍ پوره دَ نیمې شپې پۀ بلۍ
زما دَ خوب دَ کور پرده ماته شــــوه

دَ ګُمان قېد نه خلاصه شوې وعده
دَ یقین کور ته چې تله ماته شـوه

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

یوه لمحـــــه دَ زندګۍ چې مهربـــــانه نهٔ ده
دَ بـــخت کاتب ســـره زمونږه خو څهٔ ورانه نهٔ ده

دَ ښار او کلي لوی واړهٔ ټول غم شـــریک دي زما
دَ درد قـیصه مې بـې بـنا، بــې خان و مانه نهٔ ده

تیارو خو څکه ســاه ډوبــې وَته دوام بــخښلے
هغه لېلا چرته یو شـــپه کاکل افشـــانه نهٔ ده

ستا پهٔ سودا کښې دومره ورک،چې اوس پهٔ هېڅ هم نهٔ یم
شـــپه خو دَ غنو پهٔ چاپه ګنې آســـانه نهٔ ده

چرې به ستا پهٔ بې لوظۍ تا ته راؤسپړي خلهٔ
پښتنه اوښکه ده څهٔ دومره بـــې زبـــانه نهٔ ده

دغه ئې ډېره دلیري، کهٔ بـُــــــزدلي ؤګڼم
زما دَ قـــتل پهٔ خطا هډو پښېمانه نهٔ ده

زما دَ واړه زندګۍ دَ صبح و شام پهٔ بدل
دَ مازیګر دَ یو دیدن ســـودا څهٔ ګرانه نهٔ ده

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

غزل

بـلا سـوخت کۀ دَ احـوال لۀ تنارۀ خورم
ډېر تاوونه هم دا ســتا دَ بــېلتانۀ خورم
هست او نيست دي راته هېڅ دَ ديدن شوق کښې
خداى ګواه دے کۀ پۀ څۀ باندې به زړۀ خورم
خو پۀ "را" مې ژبــه نۀ اوړي قــند لبــه!
پۀ دوا کښې کۀ څو ژبـــــه دَ کارغۀ خورم
تپ دَ نمر دربـــــاندې هم زغملے نۀ شـــم
خو بـس دا چې غريبـي ده، لږ ساړۀ خورم
چې دا ســتا پۀ نخښه ووځي لۀ کمانه
هغه غشــــي پۀ تتر واړه هم زۀ خورم
دَ آســمان دا تندرونه؛ ورشــــئ، پوه کړئ!
نورې زۀ دَ ارمانونو شُــــومې نۀ خورم
ستا پۀ غم کښې هېڅ لۀ ستوني نۀ تېرېږي
کۀ پۀ قـطع بــاندې شـهد ډېر خوارۀ خورم
دا چې کلک لکه سندان يم، سبـب دا دے
لــۀ فلکــه ګزارونــه بنــۀ پاخــۀ خـــورم
خداى ئې مالره کشته کا. بـلا څۀ ده؟
ســــتا دَ لاســـه خو زۀ زهر هم تراخۀ خورم

دَ وفا دليل مې دا دے چې پښتون يم
قســـمونه دَ بـــاور بــه درته څۀ خورم

www.pukhto.net

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ ليكوال نور كتابونه

★ چاپ كتابونه

(۱)	**افغان ګلونه**	چاپ	۲۰۰۴
(۲)	**اوښكې مشالونه**	چاپ	۲۰۰۶

★ ناچاپ كتابونه

(۱) **چاربېته** (تحقيقي مقاله)

(۲) **شيرين بيان** (دَ شعر په وزن، بحر، عروضو او پښتو املا بحث)

نوټ: افغان ګلونه كتاب (چاپ ۲۰۰۴) دَ ۹۰ لسېزه كښې تخليق شوو غزلو او نظمونو باندې مشتمل دے.
اوښكې مشـــــالونه (چاپ ۲۰۰۶) دَ پنجاب په جېلونو كېمپ جېل او كوټ لكهپت جېل كښــــې دَ ۲۰۰۱ نه تر ۲۰۰۶ پورې وختونو كښـــې تخليق شوے ادب دے.
دَ رنګونو پېوندونه (هم دا كتاب)، **شـــيرين بيان** (ناچاپ) او **چاربېته** (ناچاپ) دَ هرې پور په زندان كښـــې دَ ۲۰۰۶ نه تر مارچ ۲۰۱۲ پورې وختونو كښې تخليق شوې دي.

(c) ketabton.com: The Digital Library

دَ وخت پهٔ دُوړو هــر څهٔ خـړ نهٔ دي لا
تابــانه مخ پښتنــي جُــونه شته دے
سپــوږمۍ دې ځان وَته غاوړهِ نهٔ شي

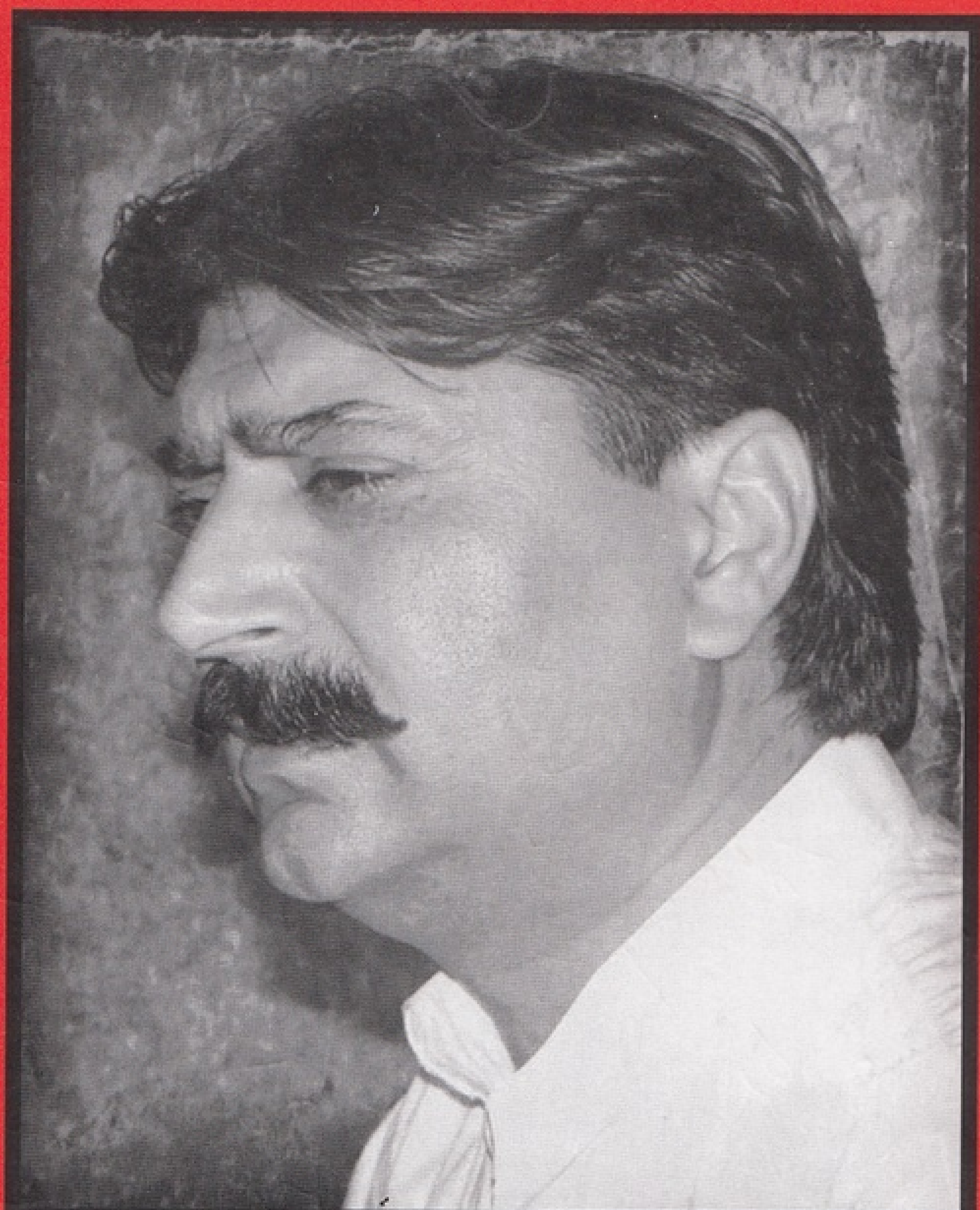

دَ چا دَ سترګــو او بارخـو پهٔ مینه
کله نــرګس، کله لاله ښکلــوٶم
ذوق دَ جنــون مقام ته ؤرسېــدو

Get more e-books from www.ketabton.com
Ketabton.com: The Digital Library